

Ayéñá'η jaŋgar

Distribution of Years

First Edition

SWP

Poor'íη belé'η jətúmó'η daara

In dombore'η jáa-lé Poor'ín belé'η jətúmó'η daara (P.B.J.D)-sís assô assô kámiη aísá in dombore'η jáa-lé kí ótájá nyét nyííjí áláη in dombore kúró. Na dog-si dáíη bára Dǰakajag Kəm̄nd̄ Dard̄i-sí assô assô kámiη alá in dombore rímmenη piá. Na dog-si dáíη bára J̄ḡr̄ne-sí assô assô kámiη asá in dombore-sí jááηó. Na dáíη órré'η kwa nyét-sís d̄w̄wá d̄w̄wá kámiη. Na dog-si kila kwa-sí assô kámiη aísá kí jalun̄a kányíj̄ie. Na ǰw ná káíη saada in-lé suŋá s̄immó ɨŋɨ.

Illustrations are from: *International Illustrations: The Art of Reading 3.0*. SIL. 2009.

© 2020 Fur Language Committee & SWP

First Edition
Trial Edition

August 2020
July 2019

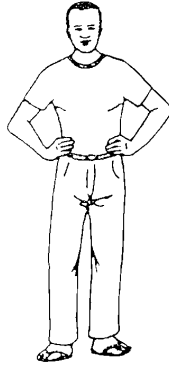
Publisher: SWP

Belé'η kormi

Ayéŋa'η jaŋgar.....	5
J̄aŋi ittî ay túftî	11
Zalbân'ín aldí	16
K̄ūūū kí Robog	19
B̄ūll̄iη'ín arrájarâη	22
Rutâna.....	26
K̄ūrro'η ḡila	28
Yókwa t̄āb̄ūηa k̄áwl̄ī	29
Belé'η j̄ūt̄ú̄mó'η kor̄aηa	30
Élléd̄ūηo	32
Magaga'η j̄āḡī	33
B̄ār̄ū'η j̄ǎ̄ηo.....	33
M̄ūūr̄ú na tooro na b̄ô̄r̄nyo	35
Ábakuri na elle'η kwa	36
M̄ūūr̄ú kí tooro	37
ǎ̄w ná k̄ūηī na k̄al̄íη.....	38
Kilmá'η k̄ūr̄rīη.....	40
Aldí koldáη.....	41
Órré Poor.....	42
Tagaltágál as keen̄ba.....	43
Kalum sá jéláná dió ay gí k̄ar̄fe naís b̄ār̄ū kábé.....	46
Suur'ín rīīη'ín j̄itt̄īη	47

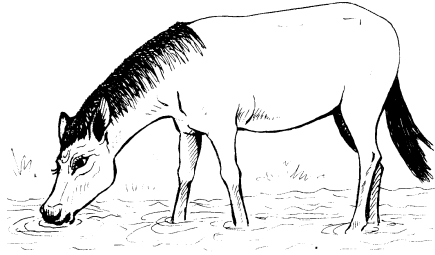
Dwónyáa na dwódee'η arrá jáa	48
Tæuræηa na kæuræηa	49
Suúr ay níη aala kaη	50
Ri+iη'ín koræηa	51
Ayé d+iwwô'η dónâηjaní.....	53
Ser kaλiηola kí órré na baṛæ	54
Poor'ín j+iw+iη	57
Êúηseeηa wayye na aw	59
Koηánjanína'η órréηá	61
Suηájoóη'ín dónâηjaní	62
J+iṛé'η dónâηjaní	65
Poor'ín seebáæηa.....	69
Daarapoor'ín kona'η j+iηó	71
Poor'ín arrájarâη.....	72
Mi+iṛ'ín arrájarâη.....	75
Åaλiη na aala.....	79

Ayéna'η jangar

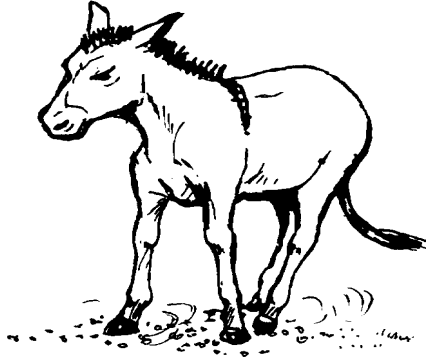
Âlbá in piá... In aldí maraη tóóríg'íη-si-ii əl m'η Wúo kwa-sí p'féηí. Əl Wúo kwa-sí p'féηí, na karába d'ine'η-ii-sí, na rooηa-sí. Yé Wúo namá in kwă, “D'ine'η d'io karâb bi karâb, əl yé piá, ásáη bá ayéηá wáyýéηá əw ɛηi námás agíηti. Arí ásáη wáyýéηá əw-lé betó á keeba. Namás ótáηa-sí nyét wáyýéηá əw wáyýéηá əw ηaara. D'əldi'η kwě dog namá kí kwaη arrá kéηá, ye-sí dog namá ayéηá wáyýéηá əw kaníe. Namá perra k'ηi kwa nyét. D'əó bi d'əó əlbá nyaηá námás kééη ayéηa wáyýéηá əw óóη námá wăy.

Ídé namá múrtá élá, namás Wúo-sí in kwă, “Wúo əl ká ǵ'ηa!” Namás in kwă, “Hii í! na j'f, ay lóη kaη gí kí kwaη ayéηá wáyýéηá əw aní, ay lóη ná j'á'ηa?” Namá in kwă ayéηá wáyýéηa əw kin maη. Dúi-lé əl saa suηá ge. Íd'f'η ná insân'íη kwě maη. Náísáη írí oóη náíη ɛrrɛη, nâη tarηa bitbit pii náíη laddi. Ásáη inâη k'ie ayéηá wáyýéηá əw koóη əl tárrá-ii kí Alla'η haag. Maraη ká əlbá wáyýe déllíη wəel.

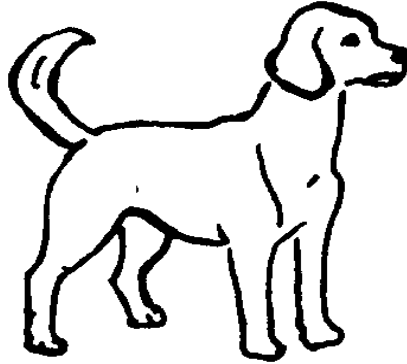
Naa ná kwa-sí kúł wayyéńá ąw kaní yée na jí kin wayye asá jářńa kii-sí níń kaní. Namás in kwă, “Ká dúńń oro ála á-iiba. Ká kúńń wayye kin âłbá suńá ge, ásáń kí kúńń kurrńń ágíńi, řđřń ná jí âł jallł đđłđ'ń kwě áıla saa suńá táábeń pii” Namá kila wayye kábé namás wayye kundíe. Kila wayye namá in aáńé, “Na naa kii-sí níń kaní? Namá in aáńé, “Đđłđ'ń kwě ay lńń kin múrtá'ń ayéńá wayye jř-sí gí lán kaní? Namás třna namá in kwă, “Ee, áıla baní.” Asá kééń wayyéńá ąw kéńá namá múrtá'ń wayye kaníe, namás wayyéńá řř paago.

Ăłbá saa káwe namá leel wăřńa. Ăjř kaa yé leel ná jářńa? “Ááy-ii! Kin ayéńá wayyéńá ąw, ká kíeń ásáń kí taáb kándo. Kaa yé, kwa náısíń kârro raál křrgol, nán gíń břmřł řrí kaye nás koro břmřla ąw pis káwa ná řńń kwa řř káwř nán đđu koro křřń náńń bittân kalde. In lóó-lé ká inâń ayéńá wayyéńá ąw ay síń oóń? Kin âł saa suńá gé. Ká âłbá wayye déłlıń wđel.” Háay! Na wayye aál síń kááre? Namá in kwă, “İla dúńń oro ála á-iiba.

Ila dwo ělbá waarîŋ Múrtá'ŋ wayye bawa. Ālbá ye-sí baní.” Namás in aáŋé, “Dwldi'ŋ kwě ji-sí gí lán kaní?” Namás in kwă, “Ee, áíla ka-sí baní!” Namá kaníe, namás wayyéŋá oŋŋal paago. Múrtá'ŋ wayye na leel'íŋ wayye, na kééŋ wayyéŋá aw namás wayyéŋá oŋŋal paago.

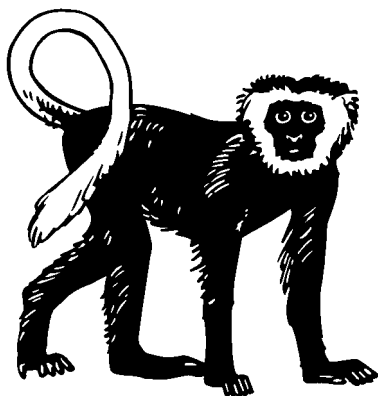
Ālbá saa káwe namá ása êl. Hăy! na ása dog jf ay lón ná jáfŋa? Namá in kwă, “Ká âl êl.” Híí! Ká ássâ oró dogólá áíla á kundfaba. Híí! Na ássâ asá kŋrro aŋŋ âl ŋŋl. Maranŋ lia amánŋ kin wayye-sís áge, kila wayye keerlé arí. Álán dŋŋb aŋ taga álán á ákkfaba. Ka-sí dogólá áílán á kundfaba. Ká bát ká wayye ála suna ge. Hăy! Na kin wayye aál síŋ kááre? Namá in kwă ká bát ála á wŋel. Ká âlbá wŋel ásánŋ kí kúíŋ kŋrroŋ ágŋŋi.

Namá in aájé, “Dɔldi'ŋ kwě kaní gí lánj” Namá in kwă “Ee, áíla baní.” Namá ása'ŋ wayye dog ye-sí kaníe. Namás nii paago wayyéná oos.

Namá saa káwe namá koró êl. Híí! Na koró jf ay lónj ná jáfŋa? Haá! Ká dog âl ðdŋŋ áfŋa ayéná wayyéná gw.... Dúi-lé âl saa suŋá ge. ðdŋŋ ná ká dúíŋ nisil ăl aam bá dɔldi'ŋ kwě'ŋ írí kee. Na dɔldi'ŋ kwě lia abánj dăŋb eŋa ná ká otóíŋ álánj kŋru írí oo áílánj á jundíba. Ammánj gi răy búló âl ăŋ ná kŋru írí anni, na abás kin wayye-sí ándó ná wayye keer-lé grf, kila dŋi lia kŋru áísánj á jŋaba. Na álánj báí tŋŋ níí puu. Ká Âlbá wayye wŋel. Na wayye kin dŋi-sí aál síŋ kááre. Haá! Ká dúíŋ oro ála á-iiba.

Namás in aáňé, “Ay lónj dældi'ň kwě kaní gí lánj?”
Namás in kwă, “Áíla bani” Innâň namás wáyýéňá
osondííg paago yé.

Kin Wáyýéňá osondííg naa namás in kenjereli: Amáň
kin wáyýéňá aw ál kééň kq̄ň halála. Ál kí kwanj-si arrá
kangare. Kila-sí námás it óóň; tónj dæó bi dæó bá kóel.
Atas dogólá oró kóór kñj, dééň maamá na dééň íya bá
bq̄riňa káb̄. Ee! Dogólá háay! Dogólá ílla, háay, in á
káweba. Amáň q̄ri díg piá. Hag áay! ká dúíň kwě jan̄iňa
á piiba. Innâň kila wáyýéňá aw-sí tónj; bás it jw̄ri ná
tónj dæó bi dæó báí kóel. Abás k̄f̄ň wáyýéňá aw-sí jándó
ál k̄f̄ň kq̄ň, námá múrtá'ň wáyye-lé jarí.

Lia jarriis jawríti, Emérika níň oo hây! Paamáň níň
oo, kaa kii jǎ̄l námá jǎ̄l. Kila múrtá'ň wáyye-sí, námás
kí jarri it jáge tónj dæó ái lq̄wba. Iđf̄ň nás k̄f̄ň
wáyýéňá aw kila ál k̄f̄ň halála kq̄ň agíňies. Kila
múrtá'ň kila j̄ kíeň jǎ̄l, námá jǎ̄l, jǎ̄l jǎ̄l.... kila
wáyye múrtá'ň-sí námás nyét kí jarri jáge, âl tááriňá
jǒel. Albás múrtá'ň kila wáyye agíňie, bás q̄ri jw̄mmó

nás dɛónyáa jfo kí kila jarrɪŋa.

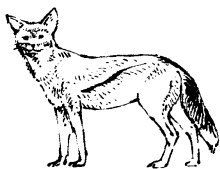
Námá leel'ín-le jarfí, wayye-lé kila leel'ín lia. Kaa-ii jɛl jɛl ótáná kí tɔbɛ bɔw. Hây! jf yakáy aál janni, háay. Kaláas toŋ ámmíreŋ jaw. Leel jeeŋa ila aíla ketebeli. Námá ótá jɔŋɔɛl námá ótá jɔŋɔɛl námá ótá jɔŋɔɛl námá ótá jɔŋɔɛl.... Kaa-ii in na dolábas júndɛl na kaa na terébêza na kaŋgaŋa na ótánɔ na karábaŋa toŋ'ín na saana, ótáná kila bá nyét jɔŋɔɛl. Leel'ín kila wayye-sí, námás kí it jáge ná áyyɪ tin albás kí dɛó báiti bás ɔrɪ tɔbún jaŋ. ɪdɪŋ ná leel'ín ayéná kaŋ ná leel-sí ketebeli, jf dog kila ayéná wayye námás kí jatab jáge. Abás kila leel'ín ayéná wayye agíníe, namá ása'ŋWayye kila-lé jarfí.

Ása'ŋ-le lia in jarfɪtɪ, tón kí kwan kaláas dogólá ɔw iis dŋas jaŋ. Yeé! Kerra waarín jaŋ-si êl bí ótáná-sí, innân ála á bawba yɪ! Na kin ótáná kaa yé nás bɛnynyê íne, na in kaŋri-ii ná íne baá? Na in kaa-ii? kí kwan tón bá ila baŋ. Nyere! Háay! Yé kaa-ii yé? Kaa-ii yé kaŋri-yé. Ila kwě-sí fde kaán baá ná fde ɛsɔŋa. Na kaa á piába. Námá kí dogólân tón kila wayye ása'ŋ kila-sí kí íyaŋkwě bás ila bandel, kí ɛrú'ŋ dag na kalbata. Lia albás ása'ŋ wayye agíníe. Lia atin-si jaŋ.

Lia námá koró'ŋ-lé jarfí. Koró lia kéén koŋa koó tiél, ná karra ɔw ná kwa-sí lɔw. Lia in jámin, “Kfɛŋ dogólá kin baŋɪ ása á kaŋba.” Hii! Na ila kíŋ-si kwě-ii ná índeréŋ iloŋ, na dŋi-sí á jfwélba. Na dŋi kfɛŋ atina na kiŋ kí kiŋ. Koró'ŋ kila-sí námás ila jáge ná kartag kartag jeŋa. Lia namaŋ síŋ jágíŋi, bá ila jaŋ ná kfɛŋ koŋa koó jeyá ná jóónó. Namá ɪdɪŋ-ii ná ássâ ayéná ál waar síŋ kwa kɛŋje, wayyéŋá ɔw kaŋ. Aa! Kin kwa

namá kǎŋe nás kŋe ayéŋá kǎŋe, namá yé-ii nás kwa-
sí kányíe namás ayéŋá kerker káwe, nás dǐi suŋá kŋe
na dǐi nás suŋá á kŋeiba. Namá Ǫdǐŋ-ii naa ná
insân'íŋ kwě innálaŋ kee. “Kí bora-ii.” Na “Kí bora-ii.”
Suŋá á ge báa.

Jani ittî ay túŋi

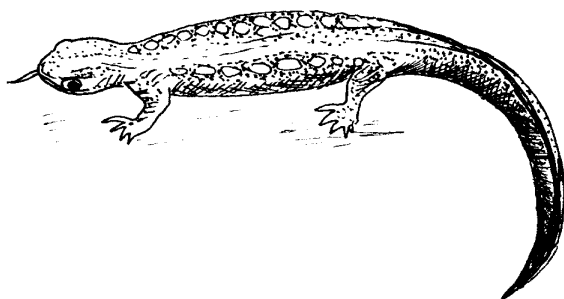

Tóoríg díg dáíŋ pǎŋi díg kéná ná wáŋo Sâkka karŋi,
ná ǎl kǎ dokké kaŋá, náí sîŋ aldí pii.

Namáis in kwă, “ǎl dáwí kéná, namá ása joor jôn
báás eŋa, na táarí áláŋ piá ása á keeba. Namá ása
jáwla ná kee ná hóo ðloŋ. Namá nyăŋa ná tawŋa'ŋ tón
karǎ. Namá taw-sí búló ná dúlo dió ná kee kí kééŋ

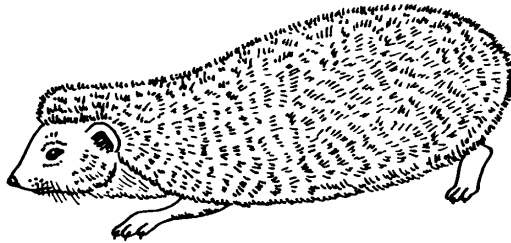
dogólâh ná ōw. Namá êl ná dónjá ínı, namás in kwă, “Bain taw, Ay-si koónjá?” Aapes koónjá. Koónjá! Namás in kwă, “Na naa gél âl ká dıı-lé êl.” Hıı! Âl wêel áılán nyflw janı. Taw namás in kwă, “Wııj! Ná ká nyflw aál nıh ımıó ná yé dáıh íya kın̄a-sı gi in bırn̄yá kiri; kı dáıh tónh nyflw ása á kan̄ba.” Namás in kwă, “Ee, gél abá nyflw ás ban̄ba álán báı dııh darma'ıh grı janı ná oo nás sigın̄'ıh táaban̄a áa, sigın̄'ıh kwró'ıh táaban̄a.” Namás in kwă, “Dúıh darma-ıı!” Gâł ee. Jı dııh in ây belé-ıı? Namás in kwă, “Âl kı see-ıı.” Kı see-ıı! Taw namá ırı taan álán pásánjá kélal nás kányıhıal.

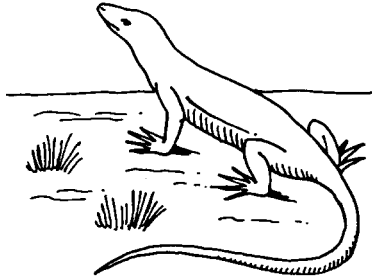
Íde taw âł ıró taan. Koró âł kénjá ná pugûr'ıh karıh ōwıhı. Ălbá ila ırı kelamı namá sakkıá ná pugûr'ıh ırı nyan̄á. Pugûr'ıh ırı âł nyăha kı kajala ila alá jafla, pugûr'ıh kwě-sı alá ıtın̄ı álán tullé ırı jee. Pugûr'ıh kwě namá dıısın̄a, Ălbá êl dıu íde ángır kénjá ná ırıa; nimá.

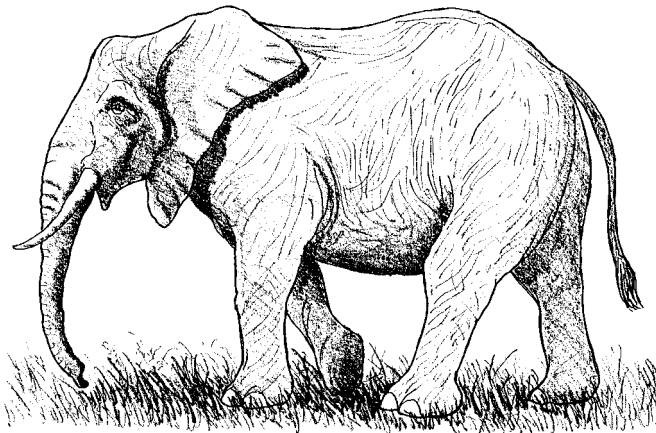
Túm! Namá ángîr-sí raal tewa. Ángír namás in dió kee b́ k̄ari-ii in nái ka-sí tewa, ángír namás jarrî jáá. Ángír ǎlbás jarrî jáá, ǎlbá nyanjá illâ namá dáágúl-sí b́lóló boor'ín̄ k̄arín̄ namá áttín̄. ǎl yé dáágúl ittí-ii, na ángír'ín̄ taar saa sujá appá-ii, ila jatín̄ namás saa sujás kí k̄arro en̄a namá utú ýé.

ǎlbá utú ýé ila utú namá t̄all̄ge p̄ȳ namá nyanjá nás ḡaldî'ŋ kwǎ s̄uo. Ḡaldî ǎlbás kééŋ kwǎ kúyé namá in kwǎ, “Ká kin kwa-sí h́oó álán̄ á undíba, ná utú kí dúur k̄ab̄e ná êl náis ka-sí kúín̄ dogólá s̄uo, álán̄ oo ná s̄íŋgen̄ een̄.”

Namá nyanjá ná dǎlɪmɪŋ piá bôrnyo-lé. Namás in kwǎ, “Ka-sí gal áisa dogólá kúyé.” Na kié náis dogólá sɛo. Namá in kwǎ “Âl dǎǎgúɪ-ii.” Namá keené nás dǎǎgúɪ-sí kéle. Jɛ dǎǎgúɪ ay lón ná utú jɛsɛŋel ná dúiti nás kwa-sí kɛŋ dogólá sɛél? Namás in kwǎ, “Ábɛ ati dǎǎŋ boor'íŋ kar'íŋ jaŋ ná túllên jáw yée! ‘Híí’ Na áŋgír êl náí áttínf, ay níŋ jáa?”

Namás in kwǎ, “Dǎǎgúɪɪŋ kí áŋgír-ii! ‘Ee.’ Aháa ása saa sujá karra karra gé. Ee âl dǎǎŋ see-ii âl túllé jáa ná

utú j'fé. Marran ángír kaán gi áttíní? Háílá ása á alunba.

Âl boo nás ángír-sí bêl. Namá keené namás ángír-sí kéle. Jí ángír ay lón ná kwa á jalɛba, naman dɛó-sí nii jatín ná utú yíí ná dúiti nás dɛó'ŋ dogólá sɛél? Namá in kwă, “Wúo ati d'fŋ nimá jan ná dírrígin j'áw yée, na arí díg êl náí dúllin tewa yée áŋ j'ákk'ábáa! Ee, álán j'ákk'á. Ee gél ká âlbá nimá áwíŋí, namá áíla kewe gél namás jarrí aá. Na kíé náí tewa? Namás in kwă, “Âl koró-ii.” Namá in aáŋé, “Âl boo nás koró-sí bêl.”

Namá keené namás koró-sí kéle. Jí koró ay lón ná dɛó-sí jeter naman dɛó j'áfl ná dúiti ná dáágú-l-sí atín ná dáágú-l utú y'fé ná nyaná nás galdí'ŋ kwă sɛo? Namás in kwă, “Wúo ati d'fŋ ton'íŋ paál jan ná ɛrú kírfíŋ keljámi, áŋ j'ákk'ábáa?” Ee, álán j'ákk'á. Ee, gél ká âlbá ɛrú kelámi namá âl ákk'á. Álbá pugûr'íŋ írí y'fo dúíŋ tón pugûr'íŋ kwě namá d'úsŋa ná nyaná ná ángír-sí tewa. Na kíé ná ɛrú taan? Âl taw-ii. Âl boo nás bêl.

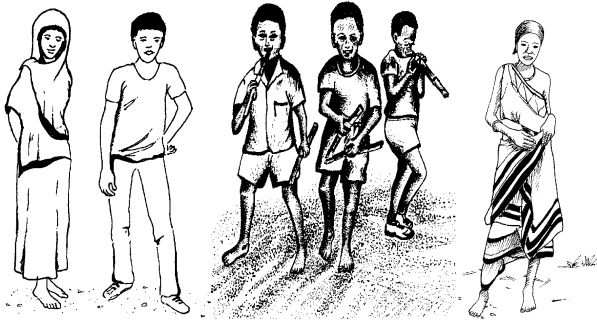
Namá keené nás taw-sí kéle. Taw jí ay lón ná ɛrú jaddi ná dɛó j'áfl, ná pugûr'íŋ írí dúiti ná pugûr'íŋ kwě d'úsŋa ná nyăŋa ná ángír-sí raal tewa ná nyaná j'áfla ná dáágú-l-sí raal áttíní ná dáágú-l utú y'fé, ná nyăŋa nás galdí'ŋ kwă sɛo. Namás in kwa, “Wúo ata d'fŋ p'ay jan ná j'áw kí k'fŋ dogólân, na dɛó âl êl náis in kwă áíla nyíflw janí, na k'f dáíŋ tón kwa bírnyăŋa kan ná nyíflw ás kanba aál síŋ ɛmmó ná aní. nan gís in kwă abás nyíflw á banba álán bá d'fŋ darma'ŋ arí díg arán ná oo nás sígŋn'íŋ kuro díg ígé. Ee gél ká, íla dɛó'ŋ belé namá áísa in ena, in áílán puu namá ɛrú aldo. Na kíé náis jí-sí ilain kwă? Aháa âl dáwí-ii. Namá in aáŋé âl boo nás dáwí-sí bêl.

Namás kéle nás in aájé, “Jí dáwí ay lón ná taw'ín tón jfo ná in jwa âl nyífw jöel ná taw ɛré taan ná koró sqkkíá ná kurú'ñ írí nyaná ná pugûr'ín kwě dúsina, ná ángír-sí raal tewa, ná ángír sqkka ná nyáná dáágú-l-sí átíńí, ná dáágú-l utú yé nás galdí'ñ kwă sɔo?

Namás in kwă, “Wallây, wúo ka-sí áisa bá hõ jõn taáb ena, namá in waa álán ɔrɪ díg áa. Ee gel namá âl yfo nás taw-sí innân waa. Namás in aájé, “Jí âl gilla ádab jan, álán gi jãldanã kaníal.” Namá yé-ii ná soóta oos kaníe, ila ɔrɪ kwan namá ása ǎrɪ arrá ena ná ɔrɪ garra ena. Ila ɔrɪ dáwí asá garra kee ăl sóot'ín ɔrɪ kéná asá tóóríg bóyé, ná idíñ-ii nás ɔrɪ garra kee. Ee, géł ká ila lóó-le asá aldí áa namái kúín soora tabag kaníe na kúín pãla tabag.

Assô na kí barka-ii.

Zalbân'ín aldí

Âlbá dɔó kéná kí kéén kanin, na kéén bãrnan, ná dfeñ íya'ñ tón kanin.

Naa yé namá âl saa songá zalbân-ii, namá tónj kuro míŋ ittî ná nyanjá ná kwa dŋja'ŋ Éllé ooŋo díttin, idfŋŋ ná á kóelba álán kwa dééŋ ɔrɪ kábɪ, walá álán yé kwa'ŋ bǎw, namá nyanjá ná kwa'ŋ elle'ŋ ɔrɪ ooŋ, kééŋ kanɪ'ŋ dió namá díŋ kwě kiri, nás dééŋ kwě kɔkkɪré enja ná bârŋa nyét-le appá-ii, namá dééŋ

Íya-sí dééŋ maamá'ŋ ïŋo, nás in beléŋ bí maamá aál kárɪ? kan in bámmiŋ ása maamá kan, namás in kwa dŋŋ maamá âl tónj kéŋá ñe, ná kíeŋ kaanjá, marran ɔl saa songá zalbân-ii, ná dééŋ ɔrɪ jɔmmó ása á keeba walá gal áŋ jíŋgoba ɔrɪ díŋíŋ, namá áisa kééŋ gannata báás ïŋɪ, namá ása suur ráánjá ná yenjá ná kwa'ŋ ellé ooŋo títtin.

Dééŋ dalan ɪla namá in kwě álán oo ná ɔgɪl” dééŋ Íya namás in kwě ása dŋŋ íse jabúnj álán jaam na kŋŋ koro álán jɔbɪ namanj níŋ jíŋo” kwě namá in kwě kaán ɔɔŋ atti dúíŋ maamá'ŋ sóól an?” namás in kwě dŋŋ maamá'ŋ ɔrɪ jâm'íŋ ála á-iiba” namás in kwě ká álán ɔm nâŋ aba namanj níŋ ɔŋo, námá dúíŋ maamá-ii, ati jittɪ-ii ati tullé-ii bá dúíŋ-ii, dúíŋ kí dɔóŋ ásánj á uldúnjoba, álán oo ná ɔgɪl, namás jáúla ná nyanjá, namá nyanjá ná paago dée-lé.

Namá dónjá ínɪ” namás in beléŋ áíla Íyanj dónjá kɔnnɪŋɪ” walá tullé ás tɪnelba namás in beléŋ na ay kendeli?” áíla maamá na wéó na abo na kwa nyét donja kɔnnɪŋɪ, na ay kendeli? Namá urel álán ɔɔ kwě idfŋŋ ná sóól dɔó'ŋ tónj abá éla bá nɔŋ kóel nanj koro kóel álán baa, nanj wáttá songá kóel na yé illa ɔɔ-sí á kóelba.

Dééŋ maamá dééŋ taw pɔy, índeréŋ námás dééŋ taw

jólólé, namá nyét á kóelba álán déén dalan kíe déén taw illa-sí kámmíal, ná âlbá kí kúñí'ñ kirinjo law, yé déén dalan gal illa ɛɛ-sí namás táráasiñ dió kee, âl illâín ɛɛñ-ii ná kilmá ása á tɪɪnelba, déén dalan naa namá ílla ooŋo ná in beléj: maamá jalun sá? Dorâ ãl úndilñi Mɛrúñá na tǎwñá na kaa na wáttáná” namás in beléj na kaán gi á ammíeba?” namás in beléj: Tǎwñá inná kɪɪɪñ kí pǎúrɪñ killa kí kúdfñ killa walá kwa-sí á ammeba, ká annñ in lóná ná Tǎwñá amma, walá gal ása á alunba âl jí taw jaam.

Namá in beléj na dǫñ wáó kí dǫñ abon ay kallíná? na kwa nyéddiñ ay kindeli?” Nás búló ná dɛó déén Taw á aamba, lia namá kúɛl ná gorre'ñ teyâ kawe, kalás nás údóná pǎgrɪñɛl, âl déén dalan Taw á aamba nán déén Taw díttin amí, namá gorre soññ káwe ná kwa-sí ayéñá killáñ ñño nyéttiñ asá bitúl.

Lia ãl saa díg káwe ná Nɛñ kuro, namás déén dalan-sí bora jáá kí sǫrtɛ, na yé ná déén Taw'ín nǫñó illa asá púkkán kiro, bás in dió kee âl dítin'ín aam, asábá nɛñ rañá nás sımmeñ káwe, yé déén dalan namás taw'ín jâm jáá, kí dɛó namás taw'ín jâm kayé ná nii kammi inná kasín jáan idɪɪñ, déén maamá-sí namás mite ɛɛ id álán piá wasá á lonba yáa.

In grɪ yée ná in kwǎ taw ála á aamba, assâ nan nyét taw-lé dóná ás bídeba, walá bora-sí á kurélba in-sí ay níñ áa?” namás in kwǎ yakáy jí abás bara jaam bás bara jâm, na abás bara á jaamba bás bara jâm”.

Á kóelba ásán in kwǎ, abás bara jaam bás bara jam, na abás taw jaam gal bás taw jâm. Idǫñ ná yé á kóelba ásán dɛó déén taw amí.

Κυρῦ κί Robog

Asidíg âlbá Elle díg kénjá íllâ Poora'η βαρύ, namá kí weél kwa kannía ná kféη tááríηá kawé, kféη rǎyta, yé κυρῦη κί robog, namá robog á ðloηba, κυρῦη ηηη lóó á lawba, námás nimá lóó tog káítíal, námá καμμῦηηal ná ηηη kawé, kí dogólá dollêη na dógaηa na ásaηa éllé, námá innála καμμῦηéλι κέρρέκ. Asidíg yé robog namás κυρῦ-sí in kwǎ: yakáí âlbá κέρρέγ kwa μαδla-lê kanná na borráηá-lê ná κilηηe, kí námá κέρρέγ éllé καμμῦηél yée, attô kǎl sabba díg koo ná καμῦηη kí dog” namás in kwǎ yée: yakáí na kí attô ay níη koo sabba díg ná ká lóó á allῦba?” namás in kwǎ: jǎ tarηη ká dog ála á

řlonřba ĝěl” assâ innân ay níř káa? Namás in kwă
“Marranř ká ása raye aih” namás in kwă: dříř ray ay
lonř?” namás in kwă: íla ř kaa-sí katáb jabúnř, ká ři-sí
nímis dorá áwlıdí, innân námá křlonř jutá řlbá křo ná
kurú appâ křmmó na nima jammáil lúllá-ii námá dée-lé
křmûř, namás in kwă: řittř ála á-iiba saare níř koo yee
saare níř koo, yee saare koo, námá křasřřř álánř saare
křial”

Řlbá dřine leela kř subu, yé křurř námá éla, namás
robog-sí in kwâ : ay lonř kanni lá?” yee, álánř koo, kaláas
námá robog-sí katáb bawa, yé robog namás dog dolma
kee, namás kawle námá kanniá námá kanniá námá
kanniá námá jutá křagřl, řde řl křřř ná křleņe, bûs'řř
dřó námá Pře kuro, yé Robog Křurř'ř déeřř katáb
innâřř nás křuro kř dolma, Pře-sí ná tewa námá přy,
namás in kwă: yakáy âl ĝwř, kř in koo kř in koo kř in koo,
namanř Pře-lé křagřl, námá dřeřř Pře kábé, námá nimá
keeņe, namás Utú appâ kře, álánř dřeřř Pře křtol ná
křammíal

Řdé yé Robog řl kee namás kř křbéřřá'ř kwă přasřřřř,
ná aara ogorbor, řde aar'řř déeřř dřu námá Núm
búló, řlbá Núm búló, Núm-sí námá kř bariř tğbř
taan námá přy, walá Křurř-sí ás kwăba,

Řlbá êl, na dřeřř Utú illa reņeřa túllén řřnyňâ, námá
Pře-sí na Núm-sí arrá ũto, námá řámmáilř řřř, řlbá
řřř námá beta, námá Pře-sí nyét déeřř sabba řáa, na
Núm-sí nás Křurř-sí déeřř ere řáa řndereřř, namás in
kwă: yakáy âl eņa âl kâm” yé Křurř řlbá dóřá innân
řábř álánř Nřřnó baw, pélény námá křřřř pğalřřře.

Řlbá křřřř pğalřřře, námá innân řğğřla námá innân

jǎgǎla namá búló ná in Nǎínó tog á-iiba, namás in kwǎ: “jǎ yakáy in Nǎínó díg ay lón na in ay lon?” Robog-sí it lóó-le namás tawre, 𐌸𐌸 it álá piá wasá á lonba, namás in kwǎ: “yakáy bát bát áíla ká mǎn éllé katáb ábúlé náis in jáw inná Leel'ín illain, âl dúín bára jan kaa-sí gí lán Núúm janí álán âm, na jǎ ná Pǎe dítinín jâm, yakáy in Utú ettê ǎl jǎ dée-lé in Núúm jútó, áílán ji-sí dée-le útó” K𐌸𐌸𐌸 namás wǎrǎg jáwla Robog-sí namá dorol dorol namá dorol dorol piá namás isiŋo namá írí jǎgǎ, ǎlbá innân piá álán Utú jǎbǎ, Robog tǎtǎb namás kí tarŋa in keera, k𐌸𐌸𐌸 dog namá dínynyin kera ná suuri kallǎe, namás in kwǎ: ǎjjǎ yakáy yegél ay lón innân?” namás in kwǎ: jǎ abá in lón íne âl ǎri kee, ná kêl ná-ii kaa-sí kúnǎ pǎǎlǎŋǎe, na ji-sí gi tarŋa táne, in belé âl sonŋâ tullé-ii, abá innân lon dáín jawrǎn in ásán á pááríóba, in ǎlbá ǎri díg-ii álán gi kǎŋa-sí íne lóó-le jaa, na marran ná tóóríg g𐌸𐌸 á káaba, ká ná k𐌸𐌸𐌸 aǎŋá ná g𐌸𐌸 á áaba, na jǎ gal nan dog robog jaǎŋá ná jotoiŋo álán soóm joo, naa náí ka-sí kúnǎ pǎǎlǎŋǎe, ji-sí nan gǎ tarŋa táne ay lón?” Yee yakáy âl addu-ii.

Namá ellé kawŋíe, éllé máán kwa namá in aǎŋé: Bǎ ani sǎl yé aǎŋá ǎl k𐌸𐌸𐌸 aǎŋá? ǎ na ani dog ása káya ná kí tarŋa ǎlon! Íí, áy, yee, kalás kwa namá in aǎŋé: kǎn kwa-sí ása wúo wátǎŋá tulléŋa piá, âl ǎw nás sǎbu díg káa, Elle'ŋ kwa namás sǎbu káwe namá dǎŋ sǎbu illa dát kí sogá nii niŋ kǎǎlǎl, lia namá kǎŋ soora na loonǎ kábé ná soóm keéŋé, kí dééŋ bára na assó-ii na kí barga-ii.

Bəllih'ín arrájarâh

Bəllih ótánjá ge asá órré'η kwa dfe-lé riññ k'wítá, ótánjá kila asá kfeñ wéonja kundie, asá órré dfe-lé kí dñe'η órréñá kernja kerker indel. Na kwa bi kwa'η bəllih'ín jaluj namañ kééñ údóñá tog á geba. Ila namá idññ ɛñ-ii, asá órré'η kwa dfeñ jaiñ'ín údóñá-le na kfeñ riñña'η koranja-lé namañ kfeñ galaña-lé púttô-si kirgíñá.

Na dog bəllih kí órré'η kwa'η galaña arrá t'úñmíñá. Na abás órré'η galaña dñu sáye ná á tɛumɛñolba dfeñ bəllih dog bás dñu sáñti, idññ nás kééñ kwa údóñá júñsa-lé kíññíñóle. Na dog bəllih-ii nás órréñá kernja-sí pááliti, illa órré'η kwa riyá la gé wala ullas kaññá. Bəllih órré'η gɛbɛla'η kélɛm-ii asá órré'η ótánjá na údóñá alá b'ɛtɛ'η ge na alá b'ɛtɛ'η á geba dió kee. Na naa mññ íné bá sññ jiw, bəllihña nyét ála kerker gé, marañ kí illa dog lóónjá dñi tog gé. Kin bəllihña suññâ alá kerker gé, suúr dió kárfe nás úrríñá abás kééñ kwa káñtítia ná kfeñ údóñá lóó tog kawe. Na kin údóñá alá

yien lóo tog kawé, kwa dñi-sí wala gal kwa sunjâ-sí jítí. Ná kien bɔllin na kien galan baás kawé, ná kwa kerna'ŋ karɛ kɛle. Na bɔllin arrá jarán sunjâs kee, niiná tɔbɛ'ŋ kɔllin na riin na údóná'ŋ játko na údóná'ŋ járrí na údóná'ŋ arrá jarán na údóná kiwwó'ŋ jarân naman katɔona na kalbata, nyéttin bɔllin'ŋ údóná ge.

Abáis dɔó in kwă, “In dɔó ála paarin, wala gal ála ótán sunjâ'ŋ arrá ráán, wala gal âl teyyá ena wala gal ása tɔbɛ kullé kee na âl riyá ena, kin beléná nyét dɔó bás bɛgɛl-sí kámin. Namáis illa dɔo kámin, alá jf kɔkkíré jan na dfin píris day kee na alá jɛrin teyyán jiníti nan dfin ton teyyâ-ii na alá tɔbɛŋ jaarin nás údóná kí dfin tɔbɛŋ koro járríti.” Na bɔllin'ŋ arrá jarân kin ayén-le námán-si nyíní, ná údóna kerna-lé na lóóna kerna-lé kámin. Na kin údóná kiwwóna alá bɔllin-sí dée-lé kámin kí kila údóná toyan nindálan kerker ás inɔba. Na alan déén arrá jarân niín-si nyíní, déén arrá jarân kerker ás indelba. Bɔllin in lón ná baar ná koro'ŋ jányi á irelba. Bɔllin'ŋ arrá jarán na kéén koran sunjâ gé ál órré'ŋ kwa see kééli ná déén karín púttôn kééréli. Ila iláin-ii, ná bɔllin hɔin á-iiba alá órré'ŋ kwa déén írí biddina gé. Bɔllin nan dog kuro kilá gé alá órré'ŋ kwa-sí údóná jittin-lé kalɛ inní, nan alá údóná tullén-lé kuro inni. Nan-si órré'ŋ kwa-sí suúr koran pááliti ay níŋ káwa, naman kwa kerna alá kien karin, nan dog arɛ joiní'ŋ na jawríní'ŋ-si pááliti, námás dée-lé kigíntí nan síŋ déén'ŋ kigíntí, niiná namin na jɛrin na koran alá kie kirsin na kawlan na sime'ŋ jeen alá yien-sí kundie ná tɔbɛn

írí kagítá namaŋ kfeŋ sábná tǎbɛŋa kurráŋa kwa asá órré-sí tǎbɛŋ káwítía. Bɛllɛŋ'ín jɛtɛmóná ge alá órré tɛmɛ nás iso kí ayéná sunŋâ, in belé namá dééŋ arrá in lón bɛllɛŋ j'wɛŋa na jalunŋa asila kila á geba álán órré bǎw ná main dééŋ arrá ráán ná kééŋ piá, ná kí soga dǐi dfeŋ kǎrɛŋ suk keer. Kin údóná ála kí ayéná sunŋâ suúr írí rímíná, bás wɛŋa báaŋa-sí kíeŋa kɛrnye nás kɛndíá na báaŋa gal námás dogólá-sí kúlŋía ná kíeŋa kundía indálan dogólá gal námás kfeŋ dogólá-sí kɛndíá. Na órré'ŋ bɛllɛŋ-sí dogólá dokkɛŋa-sí kí júljis kúlŋítía ná kíe kɛrnyíŋá, indálan alá kɛrnyíŋá námás órré'ŋ ótá sunŋâ kíwítía.

Bɛllɛŋ'ín ótáná na kééŋ údóná, bɛllɛŋ dɛldi'ŋ kwě'ŋ seejǎŋa gé, alá rɛnyíŋ nás kúlŋía, na dɛó bɛllɛŋ-sí idíŋ-si iwítí âl yé dog illa órré'ŋ dɛó-ii. Na órré'ŋ údóná waar tǎbɛŋ á dúyaba, abá kwa'ŋ údóná suúr tullé ás ríŋíŋába na abá suúr belé'ŋ see ás kǎŋba na abá suúr dɛó á kílonɛba na suur-sí ás kééréliba na á kǎwɛba ásán údóná-sí arrá kawɛ, údóná asá órré'ŋ kwa nyét sadíga gé. Bɛllɛŋ'ín údóná ása suúr sunŋâ nŋá, na nyéttiŋ-sí namá bɛllɛŋ'ín údóná kǎrfa. Nás kin tááríná nyét dɛó kee, tonŋa'ŋ jɛtɛmó na pítíŋá'ŋ jááso, tǎwŋá'ŋ jetéré, na birisa'ŋ játígo, na káwlá'ŋ júo, na jɛrɛŋa'ŋ jawí, na rǎftá'ŋ jááyo ná nyéttiŋ bɛllɛŋ-ii. Na kernŋa gal niiná, áádéná na tirgenŋa, niiná ɛdonŋa'ŋ jayyɛ na pulanŋa'ŋ gedde, na nyílwá'ŋ jáa, na júzenŋa'ŋ jáa.

Dɛldi'ŋ kwě'ŋ bɛllɛŋ'ín sime, kɛldɛŋa'ŋ bɛllɛŋ mŋ-si ayéná tóóríg'ín kila-lé kerker ɛŋ alá sime'ŋ waar kǎŋ. Na ótá asá bɛllɛŋ-sí kerker pŋe, dǐi ótá kila gé asá kíeŋa

táárí kawé niiná, bawténa na bawtá na kóórí na tómbola na kútena, na belé'η rim, Na abás kin ótá na údóná jaḡḡḡḡ, buḡḡḡ dog bás jaḡḡḡḡ.

Buḡḡḡ'íḡ jaḡḡó na dééḡ jḡḡḡ, ari bi ari nás órre jaḡḡḡḡ bás órré'η buḡḡḡ-sí dog jaḡḡḡḡ. Niiná tóóríḡ alá mubaila á kaḡḡba kwa kḡḡḡ organa-sí bāḡ kí ádden jaá ádden kawé. Na dog abá kí órréḡá kernḡ'η kwan suúr dḡó biḡḡ na tááríḡá suúr dḡó baw, na ótás suúr dḡó bulduḡḡ, indálan bás suúr dḡó ótáná na údóná kúlléli. Illa uu namá júndi ásáḡ órré'η buḡḡḡ jaḡḡḡḡ. Namás kila kwa'η buḡḡḡ suḡá waar jaḡḡḡ alá dḡḡḡ buḡḡḡ'íḡ oro á kaweba, na suḡḡâ'η ere ilâḡḡ-ii, abás kila kwa dḡi ótáná ná údóná kḡwwóna dḡe-lé suḡá kaḡḡ. Ótáná na údóná'η járri, niiná kumbiútarana na rḡḡdḡana na tḡlbiḡióna na tḡriḡmbḡla, dog-si órré'η buḡḡḡ jaḡḡḡḡ. Na órré'η kwa'η írí joo dḡḡḡ dḡtiníḡ, abá órré'η kwa kawḡḡé, ná tááríḡá kí korana kernḡ kawé, niiná tááríḡá kila alá dée-lé nḡḡ jeréḡḡ, ewel rḡy sḡḡ júndul na naa jawḡí ná daana-lé asil julel, namaḡ abá gi órréḡá kernḡ'η kwa írí kḡḡḡḡḡ, na abá baímana wari ḡḡḡ, in uu dog júndi ásáḡ órré'η buḡḡḡ jaḡḡḡḡ. Na naa in níḡ waa, “Buḡḡḡ âl dorá-ii asá kwa írí dúi, na órré á keeba ná nimá kḡḡḡḡ, wala gal ása lóó kee abá kí kééḡ údóná ná ótáná riá á eenaba. Na dog buḡḡḡ in lónḡ niiná órré'η dḡlgo asá kḡe gáarima na gammáḡḡ-sí kaḡḡ kawítia. Na asá kḡe ḡḡḡḡ-sí na ire-sí na naḡkḡḡḡ-sí na aḡḡḡḡḡḡ-sí keere. Na dog dééḡ arrá in karánḡ buḡḡḡ ála órré'η tobá díḡ-ii, alá órré-sí jéélel, riḡḡ'íḡ eré, járri'η eré, na seeḡḡḡ'η eré na íríjoo'η eré, na kḡḡrojaní'η eré, na íríjaḡḡ'η na jḡḡḡmónó'η eré namaḡ ótáná na údóná

kerŋa suŋŋâ-lés órré-sí k̄irél. Na d̄fey túllé kwan káálíntá na koran̄a na belé gé asá órré'ŋ kwa-sí kí órréŋá kerŋa'ŋ kwan kerker p̄ie, m̄ñ belé'ŋ j̄irsíŋo-lé nam̄aŋ údóŋá'ŋ jáa-lé alá ȳieŋ kawe na kírsiŋa.

Na bæll̄iŋ sabbaŋa gw kee, sabba díŋ namá ótáná'ŋ-ii na sabba keer gal namá údóŋa'ŋ-ii, ótáná alá órré'ŋ kwa kawe na alá káwe, niiná maúna na sagána na p̄t̄íŋá na magagan̄a na bambanen̄a na t̄ăwsen̄a na ótá kerŋa suŋŋâ. Na údóŋá alá órré'ŋ kwa see kééli, sanynyíta na dawan̄a na kúsana na toldoma na kerŋa suŋŋâ, na kin ótáná na údóŋa kila gé asá órréŋá kerŋa'ŋ kwa á kaŋba. Bæll̄iŋ kin údóŋá na ótáná nyét'íŋ s̄urre-ii, alá ȳien̄a-sís d̄io kee. Órré'ŋ kwa'ŋ j̄irsíŋó.

Rutâna

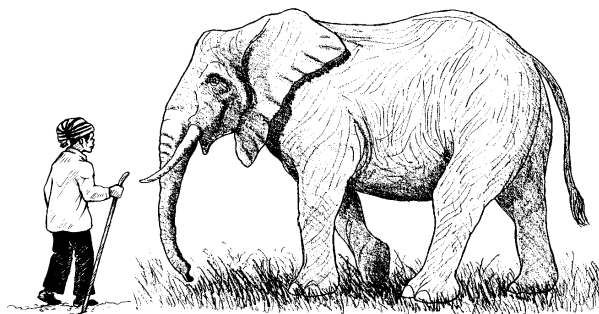

Sudân kwa nyét ge nás kayé ná káíŋ Apirígíŋá'ŋ beléŋá-sí rutâna kar̄fa. Maran̄a kí seŋsee kwa suŋŋâ gé nás in ɛɛ'ŋ arrá á kal̄jaba. Rutâna kí Solón̄a'ŋ belé, bá

arkana kila gé asá arrájarâḥ á kḗḡba. Niiná karába na kíana'ḡ arka. Naman Islâm'íḡ tabúḡ jáwsina'ḡ tin-lé, Solónḡ jáara'ḡ beléḡ-sí dog nîḡ rutâna karḡfa. Ála beléḡ kila gé asá arrájarâḥ á kḗḡba. Ari'ḡ pirje namá ila-ii kí alá dééḡ arrá kéréḡél, dog bá rutâna karḡḡ. Belé bá ósoma na sigila gé alá kwa kíe suur'íḡ na údónḡ'ḡ arrá keréḡéli. Belé dog korana'ḡ tullêkḡḡo-ii, ila alá kwa kíe suúr dîó kírsina na alá órre'ḡ kwa-sí lóónḡ sunḡâ-lé júndi ásanḡ káitítía. Na abá belé á keeba, órre arrájarâḥ'íḡ údónḡ na ótánḡ sunḡâ gé ná warí índéḡá. Na belé kí údónḡ na ótánḡ'ḡ jḡwis rísíḡá. Na dḡldíḡkwě'ḡ simira ná kḗḡ bás kí belé láddíḡá. Naman ila dîo dog alá kí kilmá dîó risíḡ.

Beléḡ dokké dokké gal bá lóó wala gal sabbá díḡ'íḡ beléḡ ge, asá belé tog appâ'ḡ údónḡ sunḡâ'ḡ ere-lé aitítía. Na kila beléḡ dokké dokké'ḡ dîó bá yé-ii alá belé appâkḡḡo kuro. Na kin beléḡ dokké dokké nyét alá lóónḡ dítḡn dítḡn-le kírsina, ittíríḡ kerker gé. Maran belé bá tog-ii, alá kwa nyét dééḡ arrá keréḡéli. Na ila alá kwa nyét kírsina ná dééḡ arrá keréḡéli, bá yé-ii asá kin beléḡ dokké dokké nyét-sí suúr ríḡel. Na kin beléḡ dokké dokké, bás déllíḡ ḡḡḡa dḡḡa'ḡ jarḡḡ-lé-ii nás kerker índélíḡá.

Kurro'η gīla

Tóoríg bá dwo kéná nás dorâ betela, namá ángír appâ díg búló ná kí bood'ín kwě bayyâ díng ríngín. Namá keera ná suri tabu kirginyo, ná in beléj “In ángír-sí kaa búló ná tóíj álánj in bood dussu ná jee.” Namá dwo law ángír'ínj túga namá in ìjjo, “Jí jaaru in ángír-sí kaa búló ná tóíj álánj it bood'ín kwě bayyâ-sí dussu? Illa dwo namá in kwă, “Niin asá yé ittí káñj, bñj kí it bood'ín kwă ittî kirgel. Namá ññj tóíjál álánj dussu,

Lia álbá appá eja, namás iwí nás in dió kee taga álánj á dussuba.” Dwo-sí it uu namás bát pirje eja, álánj ángír appâ nii ná illa, tóíj álánj dééj suuri boód ráánj. Marañ namá yé in law, boód taga álánj á kúróba. Ye-sí bás tie dééj lóó-le hílla. Liánj illa dwo namá tabu irto ná dééj dorá tño ná eja. Inná illa ángír dáíj dió dog kwa sunjñá kajñj nás káíj wónjñ'ñj étójá hoónj-lé kalgíná nás in dió kajñj étójá kíwónjñ álánj á káalba in alá kwa kernj kawé. Abá ayyéñj weyye na taaman-sí jundí, dññj íya na dññj ábba'ñj kuy bá juru. Kññj jálwí ná étójá kwa riánjñ'ñj jaa.

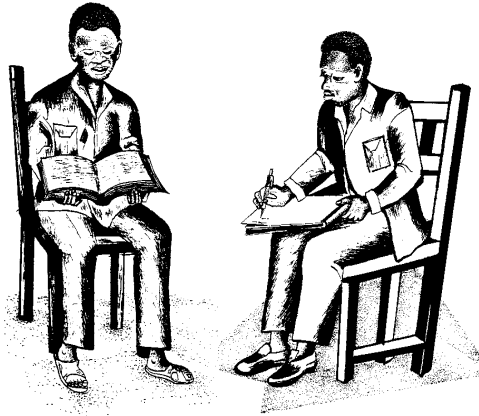
Yókwa tabuŋa káwli

Kaáŋ ɛ́ŋ-ii ná kí solóŋa'ŋ kona doŋgóré kíndélíŋ na tuusus kaam ná solóŋɔŋo tog b́r dog á keeba ása ḱ káíŋ kona doŋgóré ɛ́ndélíŋ na tuusus aam? Kaáŋ ɛ́ŋ-ii ná dáíŋ darma d́kkô in-sí kaarel na pukká-sí kðel? Kaa-ii náis urel ásaŋ káíŋ dogólá-sí poor kírsiŋ ná bá solóŋ'íŋ oro kaw? Kaáŋ ɛ́ŋ-ii ná bá solóŋɔŋo'ŋ ɛ́dóŋá-sí see kéél na káíŋ-sí ná kaarel? Kaáŋ ɛ́ŋ-ii ná kotóŋ ásaŋ suur-sí dorá karáŋ ná bá solóŋɔŋo-sí kgrɛ́ kɛ́ɛ? Kaáŋ ɛ́ŋ-ii ná solóŋɔŋo-sí káíŋ sŷrŋá-le suŋá bgrɛ́ kaw? Kaa-ii náí júndí áísáŋ solóŋɔŋo kŋŋa riá eeŋ? Kíé náis solóŋɔŋo d́ó kellel náí tabuŋa omolmol?

Kaa-ii náí júndí ná ḱ ettê in lóó-le kaŋ, alá tóóríŋ ábakuri kaáŋá, na yeeŋ alá galdawána kaŋ ná ábakuriŋa kŋŋi? Kaáŋ ɛ́ŋ-ii ná solóŋɔŋo-sí bá ḱ ɛ́doŋa kaarel na gal bás dée-lé na kééŋ ɛ́dóŋá na ótáŋá-le kigrɛ́ŋti ná ás ḱwélba? Ḱ la kaŋ ná jittŋa kaŋ asá d́e-lé kigrɛ́ŋti wala yeeŋ gé ná jittŋa gé?

Belé'η jɛtúmó'η korɔŋa

Belé-sí kí korɔŋa sunɔŋâ gé alá kɛtɛme, díg kí, rim na árdenjáa na jírísíno, keljâm.

Marɔŋ ây dora-ii asá belé-sí waar jágfti? Rim kin korɔŋa nyét'ínŋ ába-ii, ðd̄f̄f̄ŋ ná bá kí rim-ii, álánŋ belé-sí gúbɛl kaa na álánŋ kééŋ korɔŋa'η arrá karánŋ na dog álánŋ dáínŋ suur'ínŋ arrá jaránŋ éllédɛŋo lá janŋ wala jaariŋo na ḱ ǎw sunɔŋâ'η ere ná údóŋá-sí kí rim kéél káínŋ daara kin-lé. Ásáŋ dáínŋ belé'η ɛŋŋa-sí lóó tog ḱso, ná ila dombore-lé ḱso asá ɛŋŋa dééŋ d̄ó ḱwít̄f̄a.

Jírísíno gal dog bá kí rim sabban na sabba ðlonɛ, alânŋ káínŋ wéŋŋa na abonɔŋ á kírsinɔiba káínŋ báŋŋa na íyanɔ-lé ânŋ paagoba, na yeenŋ alânŋ á kírsinɔiba dáí-lé ânŋ paagoba, na ḱ abá á kírsinɔiba káínŋ atinɛŋa-lé ânŋ páágóba. Kalunŋ-si ála kwa sunɔŋâ gé ná ḱf̄b̄ɔrta na tin ás kɔŋɔba, marɔŋ dɛót asá kee tin itt̄ illa abá jɛmmó bá ɛt̄ jáa d̄f̄f̄ŋ domonŋ-sí nás kí rim jaagó, abá jotoiŋo gal bás jaagó kí jírísíno.

Kí kóel ásán kwa'η k̄rro n̄h̄f̄ kenel, ásán kíw kwa níin ge alá rim-lé kār̄iη̄ɛl, ásán táárí'η âmma-sí kuun̄. Belé in nyét alá ettê kírsin̄ bás kí keljâm k̄wī suη̄â'η ere.

M̄ñ káin̄ íyaηa'η kidona-lé b̄ñ kelkaam naman̄ gí kār̄ī bá kelkaam na naman̄-si belé kúmúrta dog b̄ñ kelkaam, káin̄ ton'ín kwa-lé na ooró káin̄ tawraηa-lé na soóm káin̄ ḡɛdpáálíηa-le naman̄ lóójá kern̄a suη̄â-lé naman̄ nii keen̄a ná kawíti. Id̄f̄ñ ná abá in d̄ó-le itt̄ keljâmi na ila d̄ó-lé, námás kí d̄f̄ñ ila itt̄ jányi kí ila dorá j̄t̄úmó bá ɛ̄nd̄ɛl, d̄f̄ñ eré naman̄ belé'η eré. Al̄ñ káin̄ w̄oηa na aboηa in belé-sí m̄ñ tóóríg rímmen̄ káwe, ottô kí íne âñ kaan̄ába. B̄ñ kí kwan̄ arrá téssin̄ kaan̄á. Id̄f̄ñ ná d̄f̄ñ domon̄ bi domon̄, m̄ñ ḡɛd na b̄ll̄in̄ na galan̄a na járrin̄a na tiríjinnin̄a na jombóro na d̄īn̄ na r̄īñ'ín eré b̄ñ paago dáí-le námá nín árden̄ kaw ná d̄õra âñ kuroba.

Ǻw ná arden̄ kaw káin̄ domboreηa-sí na beléjá alá k̄érrég káin̄ k̄īr̄onta kin-lé kewerel, álán d̄f̄ñ dáálí tárrígen̄ na t̄lgen̄ een̄, ásán j̄f̄ dog innála járrí. Ásán belé na wérré na b̄r̄ɛ na daara'η j̄t̄úmó-le dójá jan̄. Abá d̄ó belé in̄ñ iwara dírrígin̄ a k̄wba, Ǻw ná déén̄ belé ila-sí k̄wyél, ásán yé naman̄ kí ila belé'η t̄ll̄in̄ wala gal déén̄ j̄tt̄in̄ kíw.

Éllédũño

Tooríg kwa in nîh kámiŋa, “Dũó bi dũó nás rim na árdenjǵáa á loŋba âlba éllédũño-ii.”

Maran kerker ás káweba, belé bi belé'ŋ rim na árdenjǵáa-sí la-ii, wala íya'ŋ belé'ŋ rim na árden jeen sí-ii déllin? Álbás kwa solón na Ɔngilz'ín rim na árdenjǵáa kǵwé, namás dǵen belé kǵiŋol ná in kámiŋa, “Dũó bi dũó nás kũmbiútar á loŋba âlbá éllédũño-ii.” Namá gal-si kayé ná in kámiŋa, “Dũót nás á loŋba nyét/kũnyir-lé (Intarnêt-lé) ay níh kǵrǵti ála bá éllédũño-ii.” Kwa bi kwa namás kǵen beléǵá'ŋ ere kǵiŋol, nás kayé ná in kámiŋa, “Dũó bi dũó nás déén íya'ŋ belé'ŋ rim na árdenjǵáa á loŋba âlbá éllédũño-ii.” Dine'ŋ kwa nyét namá ila-lé kǵsiŋi nás dée-lé kúye. In jǵǵño naa namá dǵǵ-ii, jǵel lá álán éllédũño jǵw wala níh dǵǵ íya'ŋ dáálí'ŋ soom dǵg-le joo nás déén rim na árdenjǵáa jǵwi álán jaaríño, ásisǵ bittân éllédũño á aǵnalba?

Magaga'η jagi

Abá kōel álán káin̄ údóná na ótáná dorá ráuɪ, bá ɯɯt káa nás kin údóná na ótáná-sí suúr kirgó ná ǵri tog iŋi, námás déllin̄ kǵ suúr kaluŋ. Kwa alá ɣɯɯd kawe Sawága asá órré'η kona kawe. Kwa alá jǵbǵ jarâŋ kawe. Daaraŋa'η kwa Kwa asá kí bariŋa bari kaane. Bele'η jɯtɯmó kwǵ. Kwa alá tiríjinne kwǵ ge.

Bari'η jǵŋo

Poora'η sime kwa túllên-si kalŋa, poora kiin̄ gé na bari aál-ii? Poora jittin̄a lá ge wala tulléŋa, jéláná

kaŋas kí yeenja kaas káa.

Illa d̄io alá kí leela ɛdoŋa m̄nd̄ɛ́já kéle n̄h̄ sáat kawe na káíŋ s̄iŋ k̄iŋronta kawítía. Na alá n̄h̄ káíŋ r̄áfta k̄is̄êb̄ kawe. Na d̄áŋá'ŋ p̄lela s̄iŋ kawítía. Alá yeen kéle kí k̄éŋ karma'ŋ ḡibbenja, k̄ummé gi n̄as kí j̄ur̄iŋja suúr kaan̄já.

Solóŋa gal dáíŋ dakki dog ás̄iŋ k̄iŋŋt̄éŋíba. B̄h̄ karra k̄aŋ jutá. Namá s̄iŋ kí w̄leŋja karma na baíma na bora w̄le-lé k̄nd̄ɛla. Na abá k̄ar̄ŋi namá s̄iŋ kwa-si kaŋ k̄ŋḡule, naman̄ nii k̄iŋi n̄as kí kwaŋ suur k̄íw̄é.

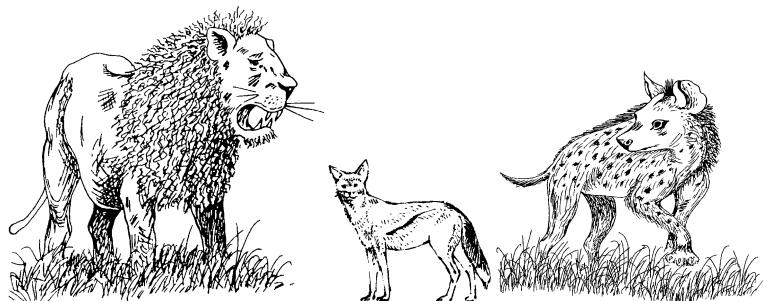
Táas díŋ-le ábakuri-sí namás d̄éŋ ɛɛ ayíŋ enja namás lóŋá ŋaara. Alá bá tááríŋá káwe, ná n̄h̄ k̄ummé ná k̄idoŋa pis iŋi, namás k̄am̄iŋ'íŋ kawle. D̄i n̄as kwa-sí baíma t̄ugú k̄ábi na d̄i n̄as jutá kwa k̄áftá k̄ábi. Dééŋ j̄itti namá illa-ii alá solóŋa kawŋíe ná kwa-sí koran̄a-lé k̄iŋwe na gáámen̄ kawe. Na kwa'ŋ p̄iŋla-lé k̄éŋ baíma kawítía. Poora dog bá s̄iŋ ístéŋ kawe. Kí k̄éŋ tááríŋá kininiŋ lóŋá d̄íŋ naman̄ s̄iŋ d̄er̄ŋá-le kanni. Namá kaán̄á naman̄-si iŋ-lé kaago ná kawŋíe ná in kámiŋa, “Ása k̄íeŋŋa b̄ar̄ɛ sad̄ŋ kaŋ.”

In ayé'ŋ 1989 d̄io, ila belé'ŋ ɛúŋ, namá nii kééro naman̄ b̄ar̄ɛ karán̄a. Dééŋ j̄itti namá ila-ii asá á k̄l̄ŋŋíŋíba, ása k̄éŋ ɛd̄óŋá kí ábakuri ila'ŋ r̄íŋíŋá alá k̄ar̄t̄um̄ kee, ála yé-ii amas̄iŋbe. Namá êl náis súúlen piá. Nan̄ in kw̄á, “Álán̄ m̄iŋ solóŋa naman̄ poora k̄éŋ b̄ar̄iŋja dorol káwa ná ábakuri-sí d̄óŋa kaye. Namá in káwe ná poora-lé kábé, solóŋa-lé walá á kábéba.

Álbá poora-lé b̄und̄uga nyét kílol. Asá k̄íw̄é ála kí p̄att̄óŋa kái. Namás asi keer deer kuŋe in ayé'ŋ 2003 d̄io náis toŋa k̄ífl̄i, na baíma tog toga kila k̄ábi, na

yáaŋas k̄eŋe, na kwa lóó tog dorol kawe ná k̄iŋiwe. Namái kilma áámúŋúle, na b̄r̄iŋa tog toga kila dorol káa asá s̄aye, namá p̄go káwi. Namái yeeŋ k̄emmít̄fa, k̄í ál̄ŋ k̄emmó naŋ káŋŋ k̄erro nuusa gé. Namái karra tog tog t̄ab̄ŋa kaame. Namaŋ-si it-lé kaaḡeł ná in kámiŋa ás̄ŋ b̄r̄e'ŋ kona k̄iŋeł. Háílá poora, in naa suŋá-ii alá solóŋá na kwa kerna dáŋŋ írí káwe. Jangaraŋa suŋŋâ kila kundí nás ɛɛ tog'íŋ soór kawlá.

M̄uɛɛ́ na tooro na b̄r̄nyo

Bá in k̄aŋiŋi ál̄ŋ awla'ŋ k̄ia, ɔrit ná k̄awŋi námá kélal ná arrá kangare. Ālbá keéŋé namá, ú na leel na diw k̄awŋi, namá k̄úeł ál̄ŋ kangare. M̄uɛɛ́ namá ɛdo p̄aɫf̄ nás tooro-sí in kwă, “Bain tooro, áisa jangar.” Tooro, namás jáá ása ŋeerel, namá in kwă, “Ú âl dúŋŋ-ii na leel m̄uɛɛ́'ŋ na diw b̄r̄nyo'ŋ.” M̄uɛɛ́, ná ooŋo nás ɛi tooro-sí ná taan bás índeréŋ dééŋ m̄ãit̄ pírgíllij ímíŋi. Namás b̄r̄nyo-lé j̄aŋo, nás in kwă, “Maamá'ŋ dalaŋ, áisa jf̄ jangar.” B̄r̄nyo kí k̄aɫi'ŋ k̄úŋf̄ díŋ, namás in kwă, “Maamá, ú naŋ âl d̄f̄ŋ-ii, leel naŋ âl d̄f̄ŋ-ii, diw naŋ d̄f̄ŋ-ii!”

Íde mæurú namás laá, namá in ìño, “Jí maamá'η dalaη, in jaηgar-sí naán-si j'wí?” Bôrnyo, namá t̥b̥u kí koηa ɔw t̥ʃo, namá in jáwí, “Ása ila d̥o íwí asá tooro-sí k̥o k̥aɾê!”

Ábakuri na elle'η kwa

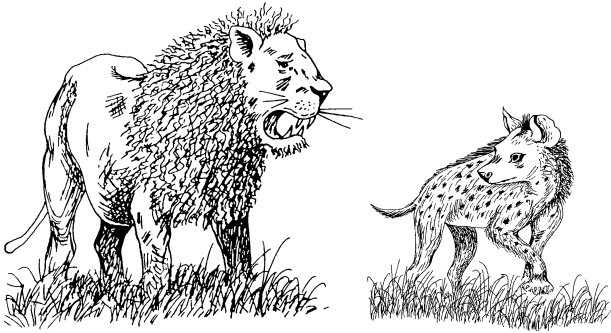
Asi díg b̥aɾu díg'íη kwa ála bá d̥f̥eη ábakuri-sí b̥aɟi na k̥aɭi nii káwéηí yée namaη saa suηá. Ábakuri namá ása áηgír kéné ná s̥iη kwa-sí kaaη saa suηá jitt̥i pii. Ásáη ábakuri-sí aáηal naη k̥aɭi kawe. Soog díg namá kilmaηa p̥ett̥o káwe áláη ábakuri-lé k̥i'al, nás in áηal ásáη dééη áηgír lóo kóíηí. Namá k̥u'al ná in k̥aɟiηi, abá keené ná k̥aɟaɟal na ábakuri ìño, ay níη kawíal. Namás in arrá káwe áláη, “K̥f̥so 'áηgír' kw̥ na T̥ɔg̥u 'dáíη' na Kooní 'éllé' na T̥f̥b̥o 'á' na sundu, 'k̥öelba'” Namás kawle ná ábakuri-lé keené ná k̥aɟaɟal. Álbá ábakuri ìño, “Ay lónη?” K̥f̥so namá in jáwí, “Áηgír!” Kin kwa d̥íi willíg namás k̥áηd̥al ná u'u á kámiηaba. Abákuri namá píηí ná K̥f̥so-sí ìño, “Áηgír kaa piá?”

K̥f̥só namá in jáwí, “Áísáη keer jányí!” Namás kawle

νά keηέ ná íríná'η suur kányiηa.

Ábakuri namá nyanjá nás áηgírá kernη éla. Aál kee gél βαη namá paariηo.

Μαυρύ kí tooro

Ása bá μαυρύ nuηη κέηά na tooro ú, namá sîη lóo tog dηoη kawe, kí dellaηa. Soog díg asá μαυρύ'η della aáηá, tooro'η ú namá kiri. Μαυρύ, álbá éllé wáŋηa namás tooro-sí in kwă, “Yakáy taraη âl dúiη nuηη kiri.” Tooro namás in kwă, “Dúiη bára ná dog jalη yée, nás ú dîo κέηά na ássâ naη dîo ás keeba, bát in nuηí dŋŋ sáη nuηη'íη-ii, asá kondanηa in kee?” Μαυρύ namás dŋŋ ŷŋ, nuηí ása bá dééη-ii. Namá kwa dorol káwe ásáη dŋŋ gadŋe káwa, namá bá déllij bôrnyo κέηά ná wari aáηá. Éllé kwa naη nyét bá yee kalŋ káwéηí, ná bás kééη beléηá kel kááméηí. Kwa nyét namás arrá in aáηé, “Nuηí ása μαυρύ'η-ii.

Bôrnyo namá êl nás kí dŋŋ túgá betel, nás dééη βαη katáb kee. Μαυρύ álanη dirrig oóη, namá iηo, “Na

êréj níj joogó, bain bôrnyo náis tугá jandel?” Namá in jáwí, “Ála kṛṅṅon dúíj maamá kiri ná anni ásáṅ aara éla ná kṛye.” Mṛṛú bá in jáápa, “Tóóríg nṅh dṛódee kṛrel aál kṛṅṅá!” Bôrnyo namás laá ná in jáwí, “Na jṛ dog tóóríg nṅh nuuṅ kṛrel aál kṛṅṅá?” Indálanj kwa-sí namás jansa perra piá.

Ǻw ná kṛṅṅ na kalṅ

Dokkṛṅṅá'ṅ Jṛrnyó, Ǻw nás in kaluṅ, ettê dṛṅṅ kṛyóṅ abás jába nás dṛó keer-sí janí áísáṅ rṛnyó nás jáátó jṛ kṛe awla jáa bá suuri sí-ii nás dṛṛ jellel. Abá jṛo áláṅ janá abá suṅá àlla á-iiba báí kééríṅóla. Káíṅ kṛyóṅá-sí kṛs kṛrnyo solóṅá-sí as kanniba.

Andar na súrren jáa, Ǻw ná dog dṛṅṅ tṛbúṅ in jawrṛti, alá jṛ jan ná kí luul na tóó júnyṅj áláṅ poora-sí poora jáa, dog sabbá keér àl kwa kṛṅṅ ná kí luul na tóó

kúnyija álán poora-sí solónja káwal, na yienj kí sunjêj dîi-lé sunjá ge. Abái delladéllá-le kayé bái sîj jîi killul. In naa namá dîi-le táári sunjê kóel, álán ɛɛt jáa nás dîi delladéllá'j tawá-lé kwa sunjê jányi, ásán tóoríg dig yienja jelló!

Tabɛ na kúnjɛ jǎwli, ǎw nás in jalun ǎl jɛ kí luul na tóo júnyij álán poora-sí poora jawí gal âl kwa kerna kɛj ná kí luul na tóo kúnyija álán poora-sí kwa kerna káwa.

Na dog ǎw ná dîi tabɛj in jawríti ǎl jɛ kí luul na tóo júnyij álán poora-sí dorol jáa gal âl kwa kerna kɛj ná kí luul na tóo kúnyija álán poora-sí perra káwa.

Naman dog ǎw nás núnj in jenel ǎl jɛ kí luul na tóo júnyij álán poor'ín belé-sí jɛtúmó gal âl kwa kerna kɛj ná kí luul na tóo kúnyija álán poora-sí kɛyal.

Na dog ǎw ná dééj arrá in jarán ǎl jɛ kí luul na tóo júnyij ásán dáij barɛ jopó gal âl kwa kerna kɛj ná kí luul na tóo kúnyija áilán asi tóg ila barɛ dója karêl. ǎw ná kwa nyét lóot kan álán ɛɛt káa nás kila tîrjá kurrí, balbasa na malmala na ɛsɛdî'ín oró kuró! Tabɛja'j jâm, Solónja-sí kɛj kila nyétti kel as kaamba.

Idîi ná asi díg biís kí dɛti bá kúul ná kasinjí álán páaj-lé kial ná awla káwal. ǎlbás tangal kúul ná keené ná roo'j túle kaagul. Biís bás dɛti-sí in kwǎ, “Yakáy dɛti turíl áisa á jawba!” Ássâ dɛti illa lóo-le kaa níj kwǎ, na bát illa dééj la lóo-ii? Álán kí dɛó innálaŋ túllêndij basi námá gis indálaŋ boot aara'j dũu kélló!

Kilmá'ň kurrň

Kilmá'ň kurrň, kwa ïs-sí ásabá pugur éllé kóór ena. Namá in kqsňŕi álán judá kïal nás suuri nŕŕ koinŕía. Ālbá elle'ň paál innâň kurol, namás kí dŕó bain dŕiň káitíe. Namá ŕňo, “Na éeréň níň baagó?” Namá in kawíe, “Āl máal'ň joiň'ň kanni.” Dŕó bain namás in kwă, “Lóolo, ála á booba, híllâ kurú'ň kŕŕň ála wăy kee.” walá dŕó bain'ň belé kel á kámmíeba. Indálan Ālbá keené ná illa kurú-le kŕŕŕ.

Namá santa kŕmmé nás sôňgoňa dŕó píssiň kee. Main namá kááré ná suur dírrŕiň kŕŕle. Namá dŕó tog-sí sôňgoňa ittâ kaníe ná éllé ádden káwe ásáň mees éla. Yeen Ālbá káye namá in kqsňŕi, abá wáŕňa álán kawe ná sôňgoňa yŕeň kwa ŕw kŕŕare.

Illa dŕó dog Āl éllé nyaná namás arrí ná in kwă, “Kin kwa ŕw-sí abá ŕwŕi, kin sôňgoňa nyét kabáisiň kaa săya.” Nŕmŕe-sí namá siir dŕó píssiň jíjŕi. Namás bawá nás nyaná. Innâň Ālbá paago ye-sí namá kŕldŕl ná kŕwňŕi. Namá kóol ná dŕeň nŕŕ píssiň kámmíe. Yeen dog Ālbá ittŕŕŕg dŕi kóol namá kwa ŕw dog kŕsňŕi ná lóó ŕuttô săy.

Aldí koldán

Mandânye ása bá jáwla álán elle díg-le wéle-lé jee. Ila elle namá ittínj karra-ii. Dõra äl dúttíenji namá lóó dikkó piá. Namá elle díg-le paanyo álán óón ná saaréj kí súbu jee. Namás kéénj sôngona líríjá aw (2000) kee ná jeeb ógo'ŋ-le nii püttó tiél yée.

Elle'ŋ kwa namás d̄ddis kayé ná kaŋ boosân nii kawe yée. Mandânye álán jee ná paaló naŋ-si gal kéénj sôngona aw kila lóó kalɩ pii. Namá in kwă, “Álán oo ná n̄ŋf̄ áa.”

Älbá nyanjá ná ittíríg n̄ŋf̄ piá. Namás kwa'ŋ kawlaŋa simmó ŋɩ. Namá in kwă, “Álán arf̄ ná door tog díg áalo.” Kí déénj jaarîŋ indálan älbá keera namá abo'ŋ jaré kar̄ɩ. Ná karf̄ ná nii paal yée. Kawlaŋa namá lúúmfe.

Íde kí yáatoy äl kawlenji namá dónjá jéeb jabf̄ nás kéénj sôngona aw kila séréetinj kello. Ila d̄io asá yé kawlaŋa-lé rfb poí, na suur das̄fs eenja. Indálan älbá kirfb kabfe ná paál kuro álán ittínj dawlo taan. Namá

jeeb kurá ná bǎló ná sŏngŏŋa warǐ gé. Namás jáá ná suur mǐŋ kirŋa-lé kǔro.

Namás yáaŋa-lé kí jǐrrǐ jáwíní. Nás jáá ná jǐllel, “Jǐ la jaŋ aísá ássâ ááló?” Káíŋ yáaŋa gal ila jǐŋŏ-sí ás kǐineliba. Yáa namá in jáwí, “Jǐ in ǎri sǎl riá jaŋ, ǎy ka-sí áísá túga jawní!” Dǐfŋ jalpâŋ namá kǐló síwwiŋ jasa ná sǎy ná temberrŋ kǐirél.

Namás dǔyáa keer-lé kí jarrǐ jáwíní, “Ammó, jǐ la jaŋ aísá ássâ ááló?” Yáa naŋ dog in jáwí, “Jǐ haáy in bǎrǎhá'ŋ ulul, âl dǐfŋ suur'íŋ oro jáa!” Lia aál kee géel namá kǐrro júŋe. Ná tŏŋ píŋí ná óŋhá ná simiraŋa laddi. ǎlbá lóó leela namá dééŋ dorá dǐbé tǔŏ ná dǐŋ éllé píŋí. Wéle'ŋ joo namá sǎy géel.

Órré Poor

Órré kwǎ ǎw ná kǔŋǐ na kǎlfŋ, ǐdǐfŋ nás órréŋá nyét-sí káíŋ kewa puyyá ge.

Suur koińi na suúr-si kirsíńó na suur-si kéérel, mńj jittńja namanj tulléńa-lé. Dńń-si abás jń á jááraba dęó á keeba ásńj keer. Alanj jitti piá nanj dáńj-ii alanj tullê piá nanj dáńj-ii. In a káminjba, “Dńńj âlbá illa dńó-ii âl tullê piá.” Jitti na tullê-si kwa nyét kaw.

Órre kwa nyét jittńja áń kanjba walá gal kwa nyét tulléńa áń kanjba, idńńj ná Lonpii kerker tewa. Āw nás in kaluj, bá síń kwa kanj, Jittńja na tulléńa, Káapura na alá káapura á geba, ulla na rińńa, kaama na alá kaama á geba, tááríkwă na alá tááríkwă á geba, dńin tog'ńj kwa na dńin tog'ńj kwa á geba. Maranj illa in á lńńba ála órré poor-ii ná jittń-ii wala gal ná tullé-ii ná ná ná. Illa poordęńo tog-ii ná indálanj-ii. As kńnelba álńj kwa kerńa kńeń końa'ńj rúbńńa dáńj írí kale, náí dęó tog'ńj ęńj, kwa nyét kí órré kńnyńa. Kila ętńńá déllńj dáńj órre á-iiba, órréńá nyét-le-ii. Āw ná kwa nyét dáńj nńńj dáńj órré na bęń na belé le-ii.

Tagaltágál as keenja

Annanj in kwa âl kí solńńa'ńj kanj nanj gal dńu dńunj kaarel na yńeń náí kí dair kaareli. Alanj in kwa âl kí

Apárigaŋ kaŋ naŋ gal-si núŋf keépel, yeeŋ gal walá dáin sabba dog ṭaḅa á kawítía, ilâin ála kí kí solónŋaŋ kaŋ.

Dáin dítin gal álán dorol keeŋ namá kaŋ nás údónjá júrsa-sí kellin. Kí p̣úgókwa kaŋ, kí ṛíkwă kí waadisááléná kaŋ na kí ṣḷkwă kaŋ, walá dorá á kerégelba. Namás suur-sí tagaltágál kaw na suuri kanan na piéná ṭaḅúŋ áddenŋ kaw na suuri kéndél na suuris boot aara'ŋ ḍu kellel na suúr ḍiós kilmaŋa pukká aŋ na ṣŋṛás núŋf keépel. Walá ká áŋ áaba walá áin undíba álán jí jáa.

Namá ḳw nás ḍu ḳm̄ŋ jaan. Na gáarima ná kiŋjá ḍu illa-lé soŋá tullé áddenŋ kawe. Kin nyétin nyené ná á w̄ŋjeba, k̄l déen seek̄ŋo-sí káa. Ná ká na jí na yé, na niw na dee, na itt̄ na app̄a lóo tog k̄ŋ nás beléná suúr d̄i kuldúnó ná jitti-sí túga kawí nás kí tullên kawla.

Illa baḅa kwa nyét gi arrá kóel, k̄l kí dog kwa nyét yee arrá koiní. Áy kasá ká na jí na yé k̄rro suúr k̄nyu na gr̄i tog dakkúre káa áilán kwa nyét taga b̄w . Kíŋi-sí sabba jaa na dée-les itt̄ junsu nás rooga p̄gó káa, ná gr̄it káa ál kwa suŋŋâ'ŋ-ii. D̄o ál ḡud pii na d̄o ál j̄b̄jarâŋ pii na d̄o asá baḅa jaan-sís suúr k̄rsó álán táárí tog eeŋ.

Námái ḡudd̄ŋo kí riŋ jéélel na j̄b̄jarâŋd̄ŋo kí s̄ŋŋoŋa na d̄o asá baḅa jaan kí k̄rro. Álán roo bi roo'ŋ koro dáin baḅa'ŋ jopó-le búŋf̄f̄. Déen táárí-le k̄el ásán d̄o bi d̄o taar kee na ásán d̄o bi d̄o dónjá kee. Na illa belé-sí káin ṭaḅaŋa-lé karán, alá in kámiŋ “Niw kí dee abá lóo tog kóol âlbá ḡj̄l̄ŋ kawe.” Abás kí

seěj see kilmaņa dáijь bḡḡ na órré na belé'η ίρί kaη, sŭrḡá kabasêbaη as kawba. Táárí dáijь-ii abá kí á káa dḡó áη élaba áísáη piá, dḡó-le nŭḡḡ as kaηba. Sŭrḡá mííneη a kawba.

Ǻw ná ɯɯ tog kaη

Suur bagí kaw na suur kírmel na gḡud kaw na suur kóel na kwa as kíḡmélba na kí Poor kírsiη na dḡónyáa na dḡódee táárí lóó tog káa.

Dóḡá tog ay níη keeη, Main ná déeη'íη á kírsiηó Ǻw ná káíη sŭrḡá kíḡḡo, kaa-ii wala gal kii-ii náí perra pii, ná tóóríg káíη wŭoηa dóḡá tog kaḡḡ? Na ay pii náí perra pii? Na kaáη-ii náí perra pii?

Jíḡḡo díg'íη jawí, Raaye'η waḡiη. Dḡó keer-sí káíη sŭrḡá-le suηá kḡel. Káíη sŭrḡá-sí órré-le suηá appá kaḡḡ. Solóḡdḡo'η beléḡá see kéel. Beléḡá ás kḡuḡelba. Jóηa kaarel. Ǻdóḡás kí dḡus kaw. Sabur ás kaiηba. Waar-si tááyenη kíndel. Jóηa'η lóó kí poor á kírsiηba

Jíḡḡo ḡw'íη jawí, Kí akira gís kaḡiηa ínni. Soóm gis

kéey ɛ́dóná paalíti. Kí sòḡḡona gí tɔ́bɛna aam. Dítín dítín gis risíj. Órré-sí keḡgereli nás kona kerker kannía. Áis kɛ́nliba álán bɔ́rɛna keḡḡa-lé kanni solóna'ḡ bɔ́rɛna'ḡ paál. In gís kámiḡa ǎl dɛ́n kwǎ kaḡ. Dáíḡ órré'ḡ ɛ́dóná gis kaareli álán káa.

Na abá pɔ́ttó á kááraba báísánj belé kʻɛ́l námáís órré kɛ́e námá solóna keḡḡ námáís bɔ́rɛ kabe námá kʻɛ́ḡ koya keḡḡ.

Kalum sá jéláná dió ay gí kɔ́rfe náís bɔ́rɛ kábé

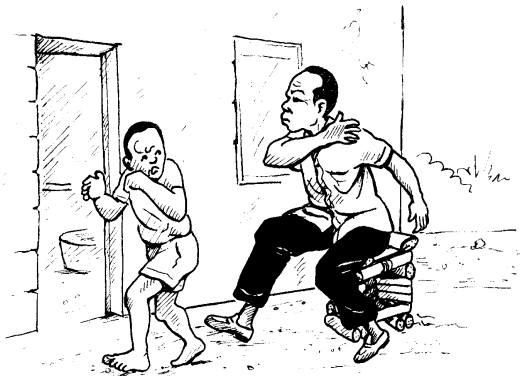
Bá kéle ná kɔ́mmé nás káíḡ wáḡḡona bɔ́rɛ na ótá dóná píssiḡ kɔ́ḡḡ, naḡ-si kɔ́rro kɔ́ḡḡ. Namá in aáḡé ay níḡ káa álán kin kwa-sí kin ótá dóna karáḡ. Namá káíḡ wáḡḡa-lé kéle na kí kɔ́rḡa kóol.

Namás in aáḡé b́ tara ála báwba ǎl loḡpii domoḡdɔ́ḡo áddeḡ piá ásáḡ kwa nyét taayḡḡ beḡḡ, ná ótáná nyét asá baiḡ báás báa, ná kwa kɛ́t-sí baní alá loḡpii'íḡ ɛ́ḡḡ keere. Náí akira utú á sɔ́ɔba ná janna b́am.

Káin wóna-sí ila belé namá bát-sí, simmó eja, ilâin nás ila belé kí lonpii tiél, namás kitíríñfe, ná lóó dñja kaníe, na túllên kényé. Asá bá káin wóna ila belé-le kííríñóle, yien namás kayé tááríná kerna kawe.

Álbás ayéná dñi kúñi, namá kawle nás, yien domboreña koña-lé kañ, na jélaná nás baru dóña kañ. Álbás kalñjole álán kéérol namá kumme, ná jélaná'ñ kurro, kñeñ-lé suná iñi. Namás deer írí kayé, namañ káin ayéná-le paago. Ás kalunba naa walá káin wóna áñ káñjalba áísán kányíal, walá áñ kaanóba álán káin atineña kéla náis koopol. Adidin bá gí sñ kágíal. Áw ná kóorí kinynyá nás kí baw kúi. Abá belé kee na waa náis jitti eena, báis ãri jááso, bá wëel álán arrá kalñ.

Suur'ín riñ'ín jittiñ

Déén tág ás alunba kañ ññii náis káin surná'ñ riñ jitti-ii, Álán dáin belé kírsíño namá beléná kerna kírsin. Álán ðikkó kaw nañ-si ùlun kulínti álán pukká keeñ. Álán surná-sí kí poor karñ nañ kaarel ná surná-

sí kí solón kar̄ñ. Álán sŭrñá-sí baḡi káa nan̄ kaarel ná kwa kern̄a-sí baḡi kaw. Ásán káñ mooḡeñ'a'ñ kona kelkaam nan̄ kaarel nás kwa kern̄a'ñ kelkaam. Álán b̄ar̄e'ñ táárí káa nan̄ kǎñl ná b̄ar̄eñ kern̄a-lé kanni. Álán suur kar̄i kúlo nan̄ gís kann̄a-ii ná kwa kern̄a kar̄i k̄l̄. Kí dǎñ in yé kaa ɛɛ-ii?

Ɖónyáa na Ɖódee'ñ arrá jáa

Daara bi daara-lé nás kééñ kwa k̄eñ ɛ́dóná'ñ arrá jáa-lé Ɖónyáa-sí paál kéndéli, ila daara waar á t̄úmf̄ñba. ɛ́dóná'ñ arrá jáa-lé Ɖónyáa, Ɖódee-lé sun̄á k̄k̄f̄ré-ii. Ɖónyáa-sí ɛ́dóná in̄ñ waar ás ȳñf̄aba niiná Ɖódee-sí. Ɖódee ɛ́dóná-sí kí kuy'íñ-si k̄er̄ro arrá pii, na Ɖónyáa kí t̄ab̄e'ñ koro. Namá ilâñ ɛ́ñ-ii kwa ãl riá gé ná yáa-sí dakki kelleli k̄eñ ɛ́dóná'ñ arrá jáa-lé. K̄ñ̄a-sí solónɛño namáis íríní álán kí káñ yáaññ lóo tog k̄áw. Na ȳeñ kí k̄eñ ná k̄áw̄i, ná yáaññ ðíi boolf̄sa na jees'íñ t̄ab̄eñ gé, na ðíi ná ðiktóra na muhandisa gé. Na káñ nás h̄o kurol, ná ḡɛɛ dog á

káweba. Dáíj órre namás in kaij, dwońyáa kí kwěj bǎǎ, náj jee nás koro na aara êl, nan jí síj nuj kíró ná jâm, nan níj kárí ná dogólá lió.

Na dwódee ná taar bára'j írí jáwríti ná ǎw, uri na wěel na dwónyáa-sí koy tarǎj. ǎw ná riá keen ná dwónyáa-sí dakki kelló, jôna'j lóóná-le, abá kđel álán írí koo, na dog gǎd-si kúlji. Ábakuri Alí Dínâr'ín kǎldaga'j tabujja sunjâ'j ere yáana kǎj niiná Méeram Táaja, namá ilâín uj-ii, ná inâj kǎkkíré kéná. Káíj yáana nás ewel wajjja palanj kǎj, namá solondujo mǎj Sǎdfe éla nás risijo, álán gi jífo. Ássâ namá kawjje nás wajjja kǎleli. Abá yáana-sí kaaro, dáíj órre bán waar túmújó.

Ṭṭurujja na kǎurujja

Ṭṭurujja kéej kit suná ge ǎl belé kelkaame, na kǎurujja dog kéej kit suná ge alá lóo kawle. Illâín ná kwa sunjâ gé alá kwa'j beléj kelkaame na déej arrá á keréjeliba, indálan bá ṭṭurujja gé. Na déej jittí namá

illa-ii álán dífíj belé'j tæuræ jaŋ. Kæræŋa dog namá kwa kít gé alá kwa'j beléj'j rim kæmmítfa, maraŋ grí tóg ás kfwlíba. Dééŋ jittí namá illa-ii dog álán dífíj belé jallæ ná rímmen káwe na jotóíŋ ásáŋ dééŋ dió grí tóg jiw. Kfíló na kúnj káwli!

Suúr ay níŋ aala kaŋ

Aalíŋ bá taar-ii, na illâíŋ ná aalíŋ bá taar-ii, bârŋa na kaŋí áw ná, suur dió kíloŋ. Na suur-si kałpántí. Na Suur kélel. Sŭrŋás kéérél na kœel. Jææzeŋa suúr dió káa. Na suúr diós raayeŋa káw. Niw na dees beléjá suúr dió kuldunel. Na suur-sí gæd'íŋ ere kærro kanni. Na suur-si kírmel.

aara'η dũu kálló!

Ǻw nás in kaluη, bá síη kwa kaη, Jittina na tulléηa. Káapura na alá káapura á geba. Ulla na riána. Kaama na alá kaama á geba. Táárikwǻ na alá táárikwǻ á geba. Diin tog'ín kwa na diin tog'ín kwa á geba. Maraj illa in á lónba ála órré poor-ii ná jitti-ii wala gal ná tullé-ii ná ná ná. Illa poordηo tog-ii ná indálaη-ii. As kiiinelba álán kwa kernηa kíeη koηa'η rúbbána dáíη írí kale, ná dɔó tog'ín ɛúη, kwa nyét kí órré kányiηa. Kila útóná déllin dáíη órré á-iiba, órréηá nyét-le-ii. Ǻw ná kwa nyét dáíη núηí dáíη órré na b̄rɛ na belé-le-ii. Kí bora-ii.

Kí Sáad t̄bɛ-sí írí jéel kwa'η dió ná Poordηo jaη!
Áis yǻlba asi díg j̄ dɛɛl jaηá ná síη kímfána d̄f̄f̄η
ɛúη suur tiilí!

Abá d̄f̄f̄η sime ás jalunba alaη ulul-ii dog báíη kálló!
D̄f̄f̄η órré-sí abá j̄ kí d̄f̄f̄η dóná á jaánóba, koηa
paalkwǻ abá námána áis urrolba áísín j̄ááηɛlba!

D̄f̄f̄η b̄rɛ'η deer-sí j̄ níη kí d̄f̄f̄η dóná jééró, kí kwa
kernηa'η k̄rro p̄ttó as jaηba!

Dáíη jumúηo in asá k̄ kumúnó deer kí korana sunηâ
kóel, id̄f̄f̄η ná dorá tog kíe taga kóór áη karánba!

B̄rɛ na órré'η táárí'η jáa-lé suur-sí tiina soór as
kaamba, táara kíηi ná táárí-sí kwa nyét arrá sáwa
káa!

J̄ d̄f̄f̄η eré d̄f̄f̄η b̄rɛ na órré'η táárí-sí alaη ittíllaη-
ii bá jaw, id̄f̄f̄η ná ittíllaη-sí abá dɔó bi dɔó dééη sabba
ittíllaη pii ná á k̄irélba paál bán appállan lónóla!

Ayé dɪwwô'ŋ dónġânjaní

Dagá in ayé dɪwwô kǎl níŋ bǎrŋa-le parda-ii.
In ayé kalâŋ dáíŋ eré ayéŋá'ŋ tullêkwan eej.
Ǻw in ayé dɪwwô-lé ná káíŋ saada sɪmmó iŋo.
In ayé dɪwwô kalâŋ jopóŋó'ŋ ayé eej.
In ayé dɪwwô bá déllij kola in koom ásáŋ dáíŋ ɸɸ
suúr sáwa.
In ayé dɪwwô-lé kaísáŋ káíŋ ɸdóná kin nyét keere.
In ayé dɪwwô-lé dagá kasâŋ káíŋ kola kolda jǎiŋol.
Ayé dɪwwô sɪmmô.
Kilmaŋa jawí'ŋ ayé dɪwwô.
In ayé dɪwwô bá déllij kola in koom ásáŋ dáíŋ ɸɸ
suúr sáwa.

Ser kaḷiḅola kí órré na baṛu

Baṛu na órré'ḅ ájijá-sí kí saḅḅ as kawba ná saḅḅ'ḅḅ á geba. A káwba ná in kendel niiná asá kurú-sí tooro laá. Suur-sí háḅneḅ a kawba ná kí haḅna á kaḅba. Suur'ḅḅ galana a gí waḅba na táárí kíreteḅḅ as kawba. Main dáḅḅ toḅ teyyá káa ná lia kwa'ḅ kírsiḅḅ. Nindálan kanna aís índélinḅba áḅ dḅeḅ bára wala gal niw-sí taḅu jáppá, ná ḅḅḅ díg saḅḅḅ piá, ila asá dḅḅḅ kilmá á tiḅnelba. Jaiḅ kí jittḅḅḅ na tulléḅḅ'ḅ jáas tiél.

Édóḅá-sí kí taḅu'ḅḅ pḅttḅḅḅ as kawba, áw nás súḅḅḅ'ḅḅ beléḅá kelkaam. Suḅḅḅ'ḅḅ ere áw nás kelkaam, miḅḅ áísáḅ kelkaame. Dorá tog-lé abá taḅuḅḅḅ kaḅḅḅ indálan asi tóg pḅttó táw ás kúttḅḅba. Kééḅ jittḅḅḅḅ na tulléḅḅ-sís nḅḅḅḅ kenel. Abás jittḅḅḅḅ kí tulléḅḅḅ á áámíḅába bá seegen kaḅḅḅḅ kellel.

Sukkḅḅḅḅḅ lóó pḅttô-lé a kawba, ḅḅḅḅḅ bi ḅḅḅḅḅ ná kaw áw

ná dééj temen kaŋ. Juukkɪŋ na kaŋi na pié'ŋ oró kuró, dǫŋ-sí kǎnnaŋ ay lón pié as jáaba. Báíŋ síŋ ɔrɪ díg joló náí jɪí amí naŋ gí síŋ kwa nyét jólóŋó. Táárí bi táárí-sí ǎw nás kwa nyét kǎw ná indíŋ kaw. Táárí bi táárí nás kwa suŋŋâ á kárríeba, bás kwa koro pǎy jáwítí. Na dwo bi dwo ǎw ná dééj kwě'ŋ wɔŋ-ii, álán îwra jánsá kí aarú as jábúŋba námás tón kola jeréjél. Táárí bi táárí náí kǫŋ bǎŋa dóŋa kayé, dééj ɛɛ kí ɔrɛ as jawba, namaŋ síŋ lóot-lé baagó, ǎl kwa nyét basa.

Suur-sí ǎr háw as kawba, walá jí ǎŋ jáaba walá dwo keer-sí ǎŋ jundíba álán piá. Námá kéréreg kǎw nás tááríŋá kilmaŋa kaw na tɔgɔs kɛndi. Namás tááríŋá'ŋ tááríŋá tabɛ kéerél wala gal tog bír-sí dog á kawba. Dine'ŋ kwa kin nyét ǎl kaŋi ná innâŋ írí keejé, na asá kǫŋ tááríŋá innâŋ tabúŋ keejé, kǫŋ tááríŋá díí bá mǫŋ kila gé asá kǫŋ wɔŋa kuuŋe, ná yeeŋ kéle ná kɛmmé. Kí namá kél ná kǫŋ wɔŋa'ŋ tááríŋá-sí soór kaní nás kwa'ŋ-le kǫŋŋóla ná kǎw nás párríŋeŋ kaw, na kwa ná írí kannía. Abás kǫŋ-le á kaŋjoba bán innâŋ taabána kǎw.

Suur-sí dɔwɔwá dɔwɔwá na assó assó na bora pattás kámiŋ, táárí bi táárí-lé alá dáíŋ díó dwo díg piá ná dáí-lé kwa nyét kí órré na ɔrɛ raa-ii. Kin ɛŋa táárí appâs kaŋ ná pie. Maran kǫŋ lóŋá dííŋ bá déllíŋ díló ðǫŋ karigel álán bá dáíŋ bára wala gal nɪw ɛɛ wala gal ɔrɪ jɪtɪ piá ásáŋ dine kulí. Jɪtɪ-sí námás lóó nii waar kulítí yée, na tullê-si walá dééj oro kí dáíŋ á-iiba. Námás kéréreg jɪtɪŋ-lé suŋá núŋŋ kaŋ mǫŋ kí tullê. Niiná abá dwo wajân-ii dwo asá kí taarípa díg ǎlpúŋtɪ á keeba, maran bá jundí abá wai náí sadaga'ŋ kaŋŋi,

kwa jeeba-lé taarípaṅa niín keréjéli. Ila bá in lón, kífí táarípaṅa kila âl ngmfe'ḡ ɛ́ɛḡ-ii ná jawrítí.

Dɔ́-sí dééḡ táarí jittí wala gal báás as jawba abás jf dééḡ paál ila-lé suḡá tullé á jaṅba, áláḡ dɔ́ dééḡ táarí á júndíba nás dfi-lé jífḡó nás núḡf kee mat ása jf keer tullê jaṅ. Kilmaṅa'ḡ pɛkkḡ kundí, ná dééḡ see-sí káa. Sürḡá kuro a kiftíba, námás süḡá dɛɛ kellel. Dfíḡ bára-sí dééḡ ittíllaḡ ila alá pii, kft ásaḡ jaldó nás jinynya, maraḡ jeél ásaḡ tɔ́bɛḡ pɔ́sḡf. Suur-sí kuro na ɛ́ɛḡseeṅa kanni, áisaḡ saare tullé léélíḡál.

Ettéḡá'ḡ teyyâ-lé kasal dũu kaa na ɛ́ɛt káa áláḡ raala kullé sãya, kandaga'ḡ oró kuró Kí kwa kerḡa'ḡ kuro pttó as kaṅba. Dééḡ dfrro namaḡ dééḡ kullé nyét dáíḡ írí kee.

Káíḡ áísíḡ keereba námá káw ná suur kanan na suur'íḡ gis riḡ jittí-ii, bɔ́ɛ na órré'ḡ táarí suúr jirḡḡo na suur'íḡ jirmó na joiní kóel. A káwba ná suuri kéndél, “Ani ani'ḡ kwa-lé-ii na ani na ani kíeḡ bɔ́ɛ tog á kaṅba.” Éḡgéreḡ jeeḡ, kii-ii náís jf in kwã, “Âl kf dɔ́'ḡ kwa kaṅ na âl dáíḡ bɔ́ɛ ḡááíḡ? Kf dío tog'íḡ-si dogólá kaṅ na káíḡ wɔ́ṅa'ḡ bɔ́ɛ bá tog-ii.

Suur-sí dɛwwá dɛwwá na assó assó na bora pattás kámiḡ, táarí bi táarí-lé alá dáíḡ dío dɔ́ díḡ piá ná dáí-lé kwa nyét kí órré na bɔ́ɛ raa-ii. Kin ɛ́ɛḡa táarí appâs kaḡ ná pie. Maraḡ kf lóóḡá dḡḡbá déllḡ dfló idfíḡ karigel áláḡ bá dáíḡ bára wala gal niw ɛ́ɛ wala gal grí jittí piá ásaḡ dḡne kulí. Jittí-sí namás lóó nii waar kulítí yée, na tullê-si walá dééḡ oro kí dáíḡ á-iiba. Námás kérréḡ jittíḡ-lé suḡá núḡf kaṅ mḡḡ kí tullê. Niiná abá dɔ́ wajân-ii dɔ́ asá kí taarípa díḡ álpɛḡtí á

keeba, maraŋ bá jundí abá wai náí sadaga'ŋ kar̄ŋi, kwa jeeba-lé taarípaŋa niín keréjéli. Ila bá in lónj, ḱfíŋ táarípaŋa kila âl ngm̄fe'ŋ ɛ́ŋ-ii ná jawrítí.

Díg ná kaw ná tullé á-iiba, ǎl sŭrŋá'ŋ ɛ́dóná-lé kar̄tí, ǎw nás in kaluŋ, ɛ́dóná na ótáná d̄i kaŋ ná bá déllíŋ kééŋ ge na d̄i gal nás kwa nyét sqd̄fga kaŋ. ǎl dáíŋ d̄i ó tog ɛ́ wala gal gr̄i jittí piá in á lónba âl kwa nyét kaŋ ná káa. Maraŋ kal̄i Kaní álán asi keer á piába. Ná má ɛ́dóná na ótáná kaŋ, alá káíŋ kwa suŋŋâ'ŋ gé, álán dée-le báal kawrítí abá jáa bás kwa suŋŋâ j̄ŋel, kila namá andâr jáa kóeli. ɛ́tóná na ótáná namá órréŋá ïs gé kila alá in lónj ásán bá ká na j̄i kaluŋ, na kila ásán bá déllíŋ ḱf dáíŋ órré kwã kaluŋ, na kila alá kwa nyét'íŋ jaluŋ'íŋ ge. Maraŋ ḱf namá káw nás t̄rj̄gt̄rj̄úŋiŋ kurrel, nás kwě kaara'ŋ kúŋi kawal. Ná lia kotóŋ wala gal nás kééŋ t̄rŋá ḱi tárrá k̄rr̄tí. Ótáná na ɛ́dóná j̄ɛl'íŋ-sí ḱi kwa kernŋaŋ oró gr̄ɛ as kawba.

Poor'íŋ j̄wíŋ

Poor órré-ii ná Sɛdân'íŋ d̄gú kee, ná galla Daarpóor kee, na yé órré bârŋa'ŋ appá-ii Daarpóor.

Belé Poor Níléŋá negébíŋá'íŋ belé-ii, ná Sɛdân kírsiŋa, na suŋŋâ'ŋ ere Daarpóor. Na yé Sɛdáníŋá nyét'íŋ belé-ii ná Sɛdáníŋá kírsiŋa, Solón'íŋ kar̄ŋ eré. Na kwa alá poor kírsiŋa dákkín 9,000,000 kawgéli

Թւոյնսեղա wayye na ǻw

ǻw nás káin ǻrɛɛna lóo kóel, beléǵá-sí tarawtarawin á kírɛinba. Jagɛl main kí kii-ii ná bírsin na kaán'iin-ii ná bírsin, na lia mǻn koro pǻy áisín jáwíba.

Édóná dǻi kǻin ná inlón ǻsán bá kǻ ton'iin kwa kalun dáin suúr, na dǻi mat ná sín órré'in kwa nyét kalɛa, na ǻsán kí órréǵá kernǻa'in kwa ǻrɛ á bawba.

Namaɛ nín jaɛ dog ǻw nás sunɛâ'in ere jǻ kwa-lé keljaam, mín kí ila ǻsán kwa dǻi-lé kelkaame.

Belé ittî díg bán jǻ kí ǻrɛ ǻrɛ díg jwa, námái jǻ amí naɛ gí sín órre kwa nyét jólónó. Naa báal-lé kaa, kí indálan dáin órre'in ótáná sunɛâ gé nás kǻno.

Belé bi belé ná ɛdó jeréǵél, bás jáw ná indin jeréǵél, na abá jaránǻ lia gal bá ǻw ná dééɛ wɛon jaɛ.

Namaɛ nín jaɛ kérréǵ ǻrǻ bi ǻrǻ-sí yaɛ as jǻinelba,

main jatkis ná lia yaan jámiŋ. Ila tin betos alá in kámiŋ,
“Yaan'íŋ íya-sí ṭaḅɛ á ẉaɪba.”

Ḍɔ bi ḍɔ'ŋ belé ná dééŋ arrá tullé jaráŋaba, see a
jéélba walá kíe ɣrɛ as jawba. Ná kee p̣íe ṭaḅɛŋ ðlon na
see karíŋ.

Beléŋá kí p̣íe lóó as julítiba, abá belé jitṭi wala gal
tullê keljámi, indálan pélele kwa kern̄a-lé as jawgélba.
Main jôŋ nás jerrin dééŋ jitṭiŋ kaa-lé-ii na ṭall̄iŋ kaa
lé-ii, alaŋ-si ḍɔ keer-sí jwa.

Kwa d̄i k̄iŋ, abá belé itt̄iridíg kelamí, námá jee nás
nii appá piá, ná ye-sí kééŋ jitṭiŋa alaŋ katabe taga áŋ
b̄w̄ba. Illa ɛɛ kwas ḍɛɛ kellel, beléŋá ás kányítiba.

S̄r̄ŋá soór a kéndélba, d̄f̄ŋ bára wala gal n̄w abá
jitṭi-ii d̄u jaa nás ɛ́ŋsee jwa, dééŋ dair-lé wala gal
dééŋ ṭaḅɛŋ. ɛ́ŋsee kwa w̄ɪ, maraŋ gal kwa-sí ila-lé
suná w̄ɪ abás kí kilmá j̄ab̄ɛŋ. Poora in kámiŋa, “Abá
j̄el álán ɛ́ŋsee jwa bá d̄f̄ŋ b̄r̄i dakki jelló.”

Kwa d̄i k̄iŋ j̄s̄ŋo'ŋ lóo, bá síŋ belé kee álán kwa
námá kee ná birinybiriny jendel, asá bá kwa j̄s̄ŋo
perra káwe. Lia námá jee nás kwa d̄i-sí d̄ra beléŋ,
“Alân innân káa, álán bân innân een̄a.” J̄s̄ŋo'ŋ lóo
belé bi belé nás jaŋ as j̄ɛlba, bás jaagó. ðd̄f̄ŋ ná mat
síŋ kwa-sí kí díŋ zaat een̄.

ɛ́ jitṭi-sí k̄rro a janíba, ðd̄f̄ŋ mat ála d̄f̄ŋ bára
wala gal n̄w-ii ná pii. Annaŋ bára wala gal n̄w-ii ná
ɛ́ jitṭi pii, ná b̄r̄ɛ'ŋ kwa nyét dééŋ soór kááré, j̄ a
jaariba. Tóóríg jitṭiŋ kí ṭall̄iŋ ás agíŋiba.

Κοηάνjanίηa'η όρρέηά

Tíβó: Ay-sí koóhjá?

Moo: Koóhjá-si.

Tíβó: Ee, yáa.

Moo: Ée uum.

Tíβó: Uum uum

Moo: Uum uum

Tíβó: Na dogóla ay-si kúhji?

Moo: Teyyás kúhji.

Tíβó: Na abo Dursa ay jendel?

Moo: Kee kakkíré-ii.

Tíβó: Na kífj bârjha ay kámiha?

Moo: Káij tulléjha gé.

Tíβó: Na ay báa sogan ná in wari beenja?

Moo: Bát gis táárijá dójha suná iji.

Tíβó: Mǎj tirij údóhjá taraas dúya?

Moo: Ee, bát kussê á keeba.

Tǫ́bó: Na Wéio Banya ay-si piá?

Moo: Ittín kǫkkǫré jǫ́bǫ.

Tǫ́bó: Dǫ́eη gí surma saa suηá tǫ.

Moo: Jwa lán, namaη kiηa-sí dog. Ǻy kin kurúηá'η kwǫs jǫ́i nás tóη kwa-sí janí nás kámmía.

Tǫ́bó: Yaaη, assô kí bora-ii.

Moo: Áilélé bát, innálaη-ii, jǫ́ dog kí barka-ii.

Tǫ́bó: Ǻy abá jǫ́o bá kwa nyéttiη-sí dóηá janí.

Moo: Yaaη, dǫ́fiη dóηá aagó síη. Na jǫ́ dog aala nyét-sí dóηá janí.

Tǫ́bó: Túllên-si kǫmêη nás kí aape káya.

Moo: Ee, dagá.

Suηájoóη'íη dóηâηjaní

Nôlla: Óo! Bain Tǫ́ǫ.

Tǫ́ǫ: Ój! Na dúiη dítan

Nôlla.

Nôlla: Na naán-si jatana?

Tǫ́ǫ: Ettê'η teyyâ-lé.

Nôlla: Aape lá kaη?

Tǫ́ǫ: Aape kaη.

Nôlla: Ee, yáa.

Tǫ́ǫ: ǫm yáa.

Nôlla: Ee, yáa.

Tǫ́ǫ: ǫm yáa.

Nôlla: Ée, ǫm ǫm ǫm.

Tǫ́ǫ: Ée, ǫm ǫm ǫm.

Nôlla: Na bain Buuru-sí kí dogólán ay jundí.

Tɔɔɔ: Kɔɔɔ aapeɔa gé.

Nôlla: Na Maamá Nyurma, ay piá etténjá yé sǎl wǎíɔíɔí?

Tɔɔɔ: Ây lá kee bá ná kona jenel, “Etténjá níɔ oo íɔél níɔ oo, taa níɔ oo uɔâɔ níɔ oo.” Walá ás jáwlítiba.

Déén ɔɔɔn ás aluɔba naán úndɔl.

Nôlla: Na Dadá kátíre-sí taar ay-si piá?

Tɔɔɔ: Ây lá júndí.

Nôlla: Na íya Tílla'ɔ arka sǎl jeyá?

Tɔɔɔ: Ee, bát kɔɔɔ tullénjá gé.

Nôlla: Na déén kwěɔw appâkwaɔ-sí ɔaara lá?

Tɔɔɔ: Ee, ányá Molmôl'íɔ kwě-sí kaníe.

Nôlla: Na yé ányá Molmôl ay belén?

Tɔɔɔ: Kee bá déén nyokkêllaɔ.

Nôlla: Na âbba Súur'íɔ kwě illa déén ísô agé sa?

Tɔɔɔ: Bán in jwa ása ɔɔɔny agé.

Nôlla: Na dɔɔɔ toɔ illa-lé sa kɔɔɔ wala kɔɔɔnyíɔfɔs?

Tɔɔɔ: Ây tanɔɔíɔ-si tárrá ɔɔa nás lóó keér kɔɔɔnyíɔfɔe.

Nôlla: Na yé Bɔɔɔ kí déén tááríɔ ay dúí?

Tɔɔɔ: Kee bá ná tog-sí ɔw pii.

Nôlla: Na kí déén bára Zɔɔga súúleɔ kɔɔíɔ sá, alá kɔɔɔ ɔdóɔá suur in írélíɔí?

Tɔɔɔ: Ây mɔɔ naán suúr á kawɔíeɔba. Námáɔ wéle kawɔíe ná táárí lóó tog kawɔe.

Nôlla: Jí na jí dúíɔ ampâr ay jendél?

Tɔɔɔ: Bát a jwaba, kee nás nii úrríɔ yéé. Ná íne kárf na kúró, na dog bát toíɔ áláɔ kóór rááɔ. Namá kee na girâraɔa'ɔ teyyáɔa risíɔ.

Nôlla: Na aníɔ áɔl toɔ kɔɔɔɔl kawíe lá?

Tɔgɔ: Ettê kôlda ïis dog-si kɔɪŋ əl kawíe.

Nôlla: Na wáo Tirɪba kɔɪŋ sa nás déen soóm dogólá-sí gɔɔd páálíti?

Tɔgɔ: Egél dɔóbain ná jɔmmo ás keeba, kí luul na tóó bá júnyúŋo'ŋ írí kee. Na dogólá-sí namá nii tullé paarel yée.

Nôlla: Na bɔrɔ níŋ kááyó wala?

Tɔgɔ: Bát bá éla álán taa dogólá andi.

Nôlla: Ee, bát tullé-ii. Kí maale gín ɔmmó ná gɔɔ in-lé suŋŋâ káa.

Tɔgɔ: Yaan, kussê á keeba, káya sín.

Nôlla: Saas káa.

Tɔgɔ: Ee, dagá nás kí aape káya. Kwa dóŋá janí.

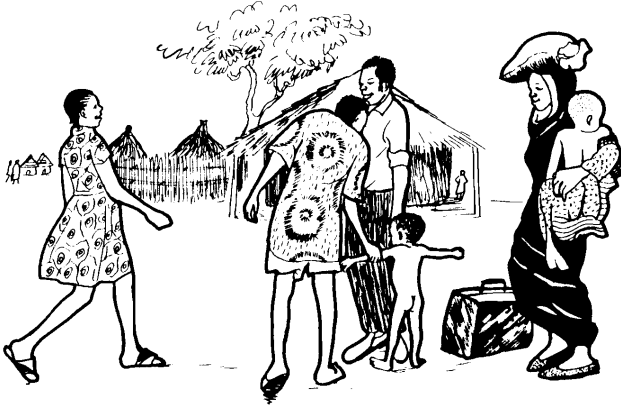
Nôlla: Ee, aní níŋ, jɪ dog-si dúíŋ jaagó.

Tɔgɔ: ɔɔm yáa.

Nôlla: Ee, yáa.

Jitíré'η dónhânjaní

Sêrme: Baiη l?

Toηnkwa: Ee, kaiη.

Sêrme: Dakki la.

Toηnkwa: Ee, taβη jaag.

Sêrme: Yaaη.

Toηnkwa: Dakkis jgj.

Sêrme: Na ay-si baηo?

Toηnkwa: Teyys kaηo, na b ay-si baηo
nderη.

Sêrme: Bt-s tull kaηo.

Toηnkwa: Dogl dfη bain-ss koro ban, n baa.

Sêrme: bba Du kuro l?

Toηnkwa: Nη'η lo kaη dr.

Dogl: Koros j n jaba.

Sêrme: Yaaη, ass-ii.

Toηnkwa: Na sl aape-ii?

Sêrme: Ee, bt kuss  keeba. Toη'η jtms aiη,

namá âbba Duánjá'η na Măriŋá'η jaaman'íŋ êl, álŋ saare dáŋ tón kóllíŋíal. Naman bí dog bóllíŋa nás Pira-sí aláŋá-le bányíŋi.

Toŋíŋkwa: Ee, yáa, kaagó níŋ.

Sêrme: Indálan-ii yáa, ăy ná âbba Măriŋ-lé aagó, saas káa.

Toŋíŋkwa: Na kăl jôŋ náis durrî kiŋía?

Sêrme: Ássândiŋ ába, kí bora-ii.

Toŋíŋkwa: Sêrme kăl máálen jáa dagá, koro ūtus kaŋ.

Sêrme: Íya, Sîdda bát kí barka-ii, soog keer níŋ aba.

Íya Sîdda: ŋăyyiŋ dagá!

Sêrme: Íya Sîdda, nindálan kí kărro á-iiba, ág ton kí ná dáŋ-ii. Abá á ábaba kabá níŋ aba, túllên-si kamêŋ yáa.

Toŋíŋkwa: Yaan, joor soog keer kee.

Sêrme: Ábî wúŋŋa dáára bain lá?

Wúŋŋa dáára: Ee, kaiŋ.

Sêrme: Gorre kí nááŋ.

Wúŋŋa dáára: Ee, bát tabúŋ jaagó, íneéniŋ jóllíŋa.

Dogólá dŋeŋ bain-sí koro bíŋí ná koŋa lîó.

Burgu: Bain íne koŋa jarig.

Sêrme: Burgu, na bí ettê săl soóm bannîŋi?

Burgu: Lóolo ettê ummel-lé kaŋ.

Sêrme: Kí bora-ii, dúŋ dítan.

Burgu: Dúŋ lóo jarí ná íllâ kí Kursu kôŋ.

Wúŋŋa dáára: Yakáy dakkis jîgíŋí.

Sêrme: Suná ás oónábá-íí ásáŋ kútí'η dúú âm. Yé kié ná kútí nii tiél naman-si dúú'η péégél?

Wúŋŋá dáára: Nyurêŋm kaa níŋ pii!

Sêrme: Dúŋ maamá jî bát taran suurbáás jan!

Nyurrăg: Joor, ay níŋ káa baíma nan yé-ii náis solónŋa

nyét kábé, náí kí kɔŋa pɔttóna kundíe.

Sêrme: Jaari jí, koro tokkèŋa kwa buur ás jítíta, dfeŋ eenj síŋ.

Kírí: Sêrme, íne zallít'íŋ nɛŋ-lé dóná jábí.

Sêrme: Jí in-sí kâŋ Burtú-ii ná kiro.

Kírí: Ee, bát jíwo-si, yáa in baw kuppa dééŋ taní á keeba.

Sêrme: Ila belé-sí asiŋa aw jwa!

Kírí: Na ay jáa sogan ná dáíŋ eré á jóllínába?

Sêrme: Kojaja lóo aál gís júndfá.

Kírí: Pasa Alla-ii.

Sêrme: Yóka, ka-sí díó gi paago yáa.

Wéŋa dáará: Yákáy Sêrme kariŋa a jellóba, ruug'íŋ teyyâ-sí kál jáa. Nɛŋ ná kee bá síŋ kányía.

Sêrme: Ássâ, dééŋ lóo aŋá.

Âbba Kôsa: Hăy, dogólá boo nás dúú baná.

Buŋgá: Yaŋ, wéŋ Kôsa ila saan kaa gí janí ná oo nás éla.

Sêrme: Âbba Măr tara dfe-lé éla, saares toŋ'íŋ jɔtúmó aiŋ, álán díŋ tige'ŋ kwa-sí jamaŋ ná saare kélal náis dóná kabí.

Âbba Măr: Kaŋa naŋ kánda ássâ kabá éllé júrus kaiŋ, kummó gíŋ.

Sêrme: Kwa dáará nyét kelbâm, saare dúíŋ tón bóllíŋa náis dóná babí, toŋ'íŋ-si jɔtúmó aŋ.

Wéŋa dáará: Bát gíŋ kummó, kaa kaw toŋa hoo júrus káw.

Sêrme: Wéŋ Măr jí dăy tabus jéla, na maamá Kíso jí bootas jéla, na Kírí jí aaras jolólé, âbba Matúga jí gal gís oora aw jábúlé, wéŋ Mîrdi báraŋá gis jéla, bain

Matúga tobánjá onnal gís jábúlé, na Wúo Biisa jf dog
gís boota jéla, âbba Úrtú jf gal gís oora oos jéla.

Âbba Úrtú: Ay níŋ waa ká, ɛsɛrɛm bɛtbɛt kí dɛi
ŋarŋár. Na jf dífŋ eré kaa gís ásilen jáa?

Sârme: Nɛmfeŋa nyét gis ásilen áa: Nɛŋ na daríŋá na
tugûr na kira na maamá na ambila na kanyímɛɛrúŋá
na jirîri. Naŋ gís nuuŋ ásilen áa. Ây saarenj ila álán
jittî: Tómbola na dambakáŋa na ganŋaŋa na
bɛrɛdfeŋas day kulí, álán wúoŋa dfeŋ dʒddis káálɛl na
júréŋá dfeŋ kosôg na dogólá dokkéná dfeŋ dambaká.
Wúo Buuru: Jf taran ajála'ŋ kwě jan, bá dífŋ wúo'ŋ
taar jába.

Sârme: Ág kaa-ii yé ná in jaw, díg ná kí dééŋ ɛɛ-sí kí
grɛ ás kawba, bá káíŋ bɛllíŋa na galaŋa na áádéná na
tirgenj na warisenj'ŋ ɛɛ sí-ii!

Bain Jáárá: Ee, bát belé bá ila-ii ná jf jwa dúíŋ dítan.

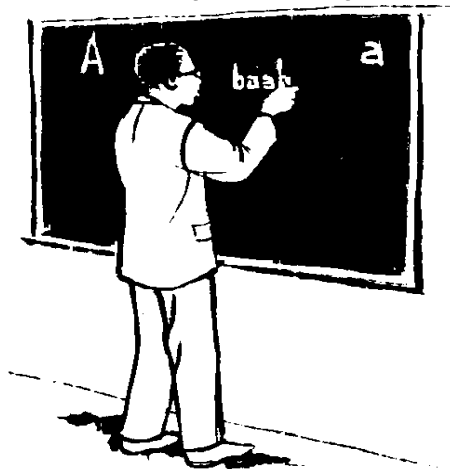
Sârme: Na naa saas káa námás saare káya, tûllên-si
koóŋ.

Wúoŋ dáárá: Yaan, kwě jaal sɛmmôn-si koóŋ, kwa
dónjá janí.

Sârme: Aagó síŋ, ǎy kwa alá nuuŋ daábenj kawe, ittíŋ
waar waar kélal yáa.

Wúoŋ dáárá: Sógá gín kǎmmal.

Poor'íṅ seebáaṅa

Ettê wǒel áísáṅ Poor'íṅ seebáaṅa'ṅ na Poor'íṅ belé'ṅ sime'ṅ ittíríṅ írsíṅo. Belé na dééṅ sime, belé dorá-ii ná kíe kwa na karába sǔrṅá'ṅ arrá rééṅéli. Namás díḡ arka dǐó kee na keer ná kí ósoma-ii na keer gal ná kí jííma-ii. Namá maraṅ arka na jííma waar gé. Rim namá ittíṅ dǐwwó-ii, na yé belé-sí á júndǐba áláṅ júṅo. Na dog abá kí dǔó lóó tog á baṅba ná jǒel ásáṅ dǐfṅ domoṅ jaagó namá kí rim hǎṅ-ii ásáṅ jaagó. Na kí in dorá bá déllíṅ dǐldǐṅkwě-ii nás kíe kééṅ ǔdóṅá arrá pii, karába-lé wǎri-ii. Kwa asá in dorá-sí kuuṅe dǐldǐ'ṅ dǐó main bá Mǎsǐṅá toya kǎṅ namá lia kwa kerṅa kéle nás dǐe-lé kǎllé.

Seebáaṅa'ṅ sime, seebáaṅa bá jaluṅa gé nás kíe belé'ṅ arkaṅa kúlṅítía. Maraṅ namá main belé'ṅ kwa-lé jasi na jǐwi kóel. Seebáaṅa namá órréṅá ǎw gé, arka'ṅ na bǔṅ'ṅ seebáaṅa.

Seebáaṅa'ṅ jaluṅ na dǐfṅ jaṅṅ, belé bi belé'ṅ

seebáaŋa, jalun na jarɛŋ tog bɛr á geba, bá dɛi dɛi gé ná tog gé. Seebáaŋa dɛiŋa kaɛŋ nás kwa dɛi kaɛŋ ná kwa kerna ás kaɛŋba. Seebáaŋa dɛi mat nɛŋ jalun-lé tog gé, námás jarɛŋ-lé kerker ɛndélɛŋá.

Poor'ɛŋ seebáaŋa'ŋ rím'ɛŋ sime, Poor'ɛŋ belé'ŋ rim mɛŋ-si káŋ wáŋŋa Poóra kuunɛ, namá táas díŋ-le jéláŋá kéle náis wɛrɛwɛrɛ káwe. Maran seebáaŋa'ŋ rim in asá dɛwwô kuunɛ ná rim'ɛŋ kawɛ soog wayyɛŋá aw na dúal aw na ayé líri na píriŋa tiise na wayyɛŋá tiise na saabe'ŋ-si dɛó kuunɛ (22/2/1997).

Jáara asá dáŋ belé'ŋ rim kuunɛ, dáŋ belé'ŋ rim dɛwwô, kwa pattáŋas kuunɛ alá dáŋ barú kaɛŋ, ná dɛŋ dɛó díŋ Dóŋgol Pânnɛ'ŋ kwɛ aŋá. Maran déŋ rim kí dorá dom á kɛŋaba.

Namá Anyjilíka Jákoobi 1979 éla ná Nyértété oonɔ ná Poor'ɛŋ belé'ŋ íri táári ittírɛŋ piá.

Déŋ soór namá Lɛyóman kí Alíza Bées na kwa kerna kéle, ná kí Pooran dorol kɛŋ ná táári sunŋâ káwe namaŋ káŋ seebáaŋa karûl.

Namá 2004 Kiristɛn Báag éla nás illa-lé suná testes piá. Naman ettê namá kaiŋ nás kíeŋa rim kaw. Lóó alá seebáaŋa'ŋ gɛud paago, káŋ seebáaŋa, rim na arda-lé dorá ráwɛl. Kwa-sí dɛŋ jɛwɛ naŋ-si hɛɛn-ii.

Poora asá seebáaŋa'ŋ rim-lé taar kaɛŋ, órre nyét-si taar kee, maran kwa alá dɛŋ dɔra sunŋâ kúnɛyɛŋol, namá gɛudpáálí, ɛɛŋsee Keenɛŋ na Nyerta Kujâk na Garíny Daa.

Tɛbɛjɛm, dáŋ baam appâ bawíŋí seebáaŋa na Poor'ɛŋ belé'ŋ rim'ɛŋ eré. Maran dog-si káŋá ná jɛrgúlo'ŋ dɛu kaɛŋ. Kí bora-ii.

Daarapoor'ín kona'η jaḡḡó

Ala sogan ná jéláná
dáín b̄ar̄u'η írí saa suná
kír̄siḡa. Kila kona
Daarapoor yeeḡa-sí tab̄úḡ
ála á kár̄ít̄aba, ná b̄ar̄u
órréḡa sunḡâ'η-ii. Namá
ásán j̄umb̄ut káa nás
Daarapoor-sí Daaradugú
kaḡḡó. Na kerya gal nás
lóóná kéeli nás kona d̄fey
dít̄ín kanniá.

Namá w̄el álán in waa, in b̄ar̄u kin kona kaḡ-si m̄ḡ
tóór̄ig kéná naḡ ūu á kám̄iḡba. D̄iw̄ô kaa-ii nás yeeḡ
indálan kár̄rit̄a? K̄f̄ la d̄áḡben keeḡa ná d̄aḡb̄iḡ'ín ūuḡ-
ii ná kila beléḡa kámiḡa wala yeeḡ kaḡk̄kré k̄iḡ ná d̄fey
kaḡk̄iḡ'ín ūuḡ-ii indálan kámiḡa.

Abá soga kéná ná k̄uḡa, kaḡiḡolas. Na abá j̄uk̄k̄iḡ
kéná ná kawa, k̄er̄ro kaná. Na abá dóná tog á kaḡḡába,
dóná tog keeḡ. Na abá ulla kaḡḡá, riá keeḡ.
Daarapoor̄a káín w̄uḡa'η-ii naḡ dáín-ii naḡ káín
atina'η-ii.

Tagi p̄y nima ás keeba. Órré it ná surmân-ii álán
illa b̄ar̄u kee kí kééḡ konan̄ indálan, ná dééḡ d̄ó kí dééḡ
baḡi oón̄. Kíe belé ás kaḡba. Maran̄ órré it nás kila
kona'η írí belé kee bás dééḡ suur lóó kóḡí. K̄f̄ dáín
b̄ar̄ú órré tog dog-sí á kaḡfa, bá yeeḡ d̄fey dít̄ín kéle.
Órré it ná seeg ăw bá oón̄, ná órré it ná seeg á ăwba,

bá dééj dorá t̃i ná jee.

Kí jaató dáíj b̃r̃é órré tog dog-sí baij lá ás kámiḡba. Na illa ɛɛ karra á-iiba. Órré bi órré ǔw ná ɛɛi na l̃áíj. Na kééj beléjás lóóǵá kóel. Díg ná ǵr̃ɛ jáa'ḡ á-iiba, bá káíj w̃óḡa'ḡ s̃ɛɛɛ-ii.

Daarapoor'íḡ kona írí!

Daarapoor'íḡ kona írí!

Daarapoor'íḡ kona írí!

Daarapoor'íḡ kona írí!

Sútág k̃f̃eḡ ɛdoḡa b̃ɛɛm

Poor'íḡ arrájarâḡ

Poor ɛɛ-ii nás
ɛdóǵá na ótáǵá suḡḡâ
kíe t̃iil̃i. Poor ɛɛ-ii ná
abá yé w̃ar̃i eeḡa bá
ótáǵá ná ɛdóǵá suḡḡâ
gé álán w̃ar̃i iḡi. Poor
belé na b̃r̃ɛ na
órré'ḡ-sí kona ge.
B̃r̃ɛ alá dée-lé Poor
k̃irs̃iḡa, Daarapoor
k̃ar̃fa na órré alá Poor risíḡ namás kona órré Poor
kaníe na belé alá órré Poor'íḡ kwa k̃irs̃iḡa namá belé
Poor k̃ar̃fa. Na déll̃iḡ ila á-iiba, Poor ɛɛ-ii aísa kwa k̃ie

kwa kerna'η dió kɪŋa kɪwéli. Lóóná dǐŋ dog kwa kerna'η beléná-sí Poor kərɪŋ. Namá abá dog ɡrɪ kee ná déén arrá á kúrélba, dog in kámiŋ, “In dɛó'η Poor ay lón?” Dɛó tog-sí Poordɛon kərɪfa alá órré Poor'ín kwa lé-ii na kwa sunjâ-sí Poora.

Daarapoor, lóó'η-si kona gé. Daarapoor ilâiŋ-si kaníe ná kéén kwa sunjâ'η ere Poora gé.

Daarapoor kɛrɪŋ kéná ná kéén kuriŋa'η kərɪkwan-sí ʌlɪ Dɪnâr kərɪŋɪ asá kwa pattána kí Solónan ɡíireŋ kɪŋɪ ná kəwɪɪ. Namá Daarapoor-sí kábé nás Sɛdân-lé kənyɛ. Ayé 1916'η dió.

Daaapoor dog-si ɪdɪŋ bǎŋŋɛ ná lóóná na ellenə na deema na ótáná'η sunjâ'η konas kí Poor gé. Daarapoor namás dog ɪdɪŋ bóŋŋíe ná belé bá Poor-ii alá dée-lé kírsiŋa. Míŋ sooma-lé naman wělenə-lé na masɪga-lé naman jɪsɪŋonə'η lóo naman sǔbuná'η lóo, kwa kɛŋ ótáná na ɛdóná bás kí Poor arrá kawe.

Órré Poor Daarapoor'ín kwa sí-ii ná órré Poor kərɪfa, ilâiŋ ná Poor kírsiŋa na ɛdóna na ótána Poora'η kawe. Órré Poor'ín ótánás kɪŋ ná kawe na kí kwa'η'ín kerker gé na dǐ gal ná kí kwa kerna'η tog gé. Na kila ɛdóná na ótáná asá órré Poor-sí kí kwa kerna'η kerker pɪe, bá dɛŋ ɛɪŋ-ii ná órré Poor-sí órré Poor kərɪfa.

Na ótána aílə júndɪfa áílán kwa kerna Poora kərɪfa sunjâ gé ná addi ás kɪŋba. Ná dɛŋ dió dǐ kin gé: Tonə na pɪtɪŋá na kortonə na bɪrɪsa na tabaga na kɛlɛma na sáaganə na tǎwŋá na kerna sŋŋâ ná jɪflo'η á geba.

Ná ɛdóná alá Poora kawe nás kí kwa'η'ín kerker jállíná namá gal kin gé: Kawlanə na ɡǎjagǎjanə na Poor

tibij na kerna sunjâ ná grî á keeba álán taga băw. Kwa báis kí káín ótáná na údóná'ň jáa kerker kawe, daldň'ínj kwa sunjâ'ň dđó.

Idťň ná dáín siba na jalun-sí kwa sunjâ gé nás kqň, nán kíenja taga duó kerker áísín piába. Mat duó asá kíenjan suná koóná piá gí sín maran duó äl paál éla taga áísín piába.

Belé Poor, Nailosaháríná'ň beléná lé-ii, ná kéénj kwa alá ye-sí kírsiņa dákkín 9000,000,000 kawgéli. Belé Poor-sí órré Poor'ínj kwa kírsiņa Daarapoor. Na lóóná kerna-lé Swdân'ínj dđó na déénj paál.

Belé kí ótáná na údóná sunjâň-si rfsň. Lóóná na kwa na karába na kurúňa na ótáná'ň kona kí belés rfsňá. Abá kin ótáná suná gé belé dog bá indálan suná-ii. Karjaja na aldíná na gruňa na gǎjagǎjana na tíiloma na kona na rámsíná kí belés rfsňá. Abá kin údóná suná gé belé dog bá indálan suná-ii.

Belé nyiíntis abás kin údóná na ótáná nyiíńje, namá gal nuus píńjti abá kin ótáná na údóná nuusa píńje.

Belé jaiňel-si abás déénj sít pǎnyňť ná lóó keér nyaná alá kí kéénj ótáná na údóná na déénj baru'ň tog á geba.

Belé in lón ná kurú kírřô abá koro búłťtí bá kírřó řw na abá koro á búłťtíba bá wqitel. Belé abá jírsínjo búłó bánj kee na abá jírsínjo á keeba bá warí indel. Na sunjâ'ň ere abá ába na íyana kfen dokkénja-sí kí dfenj belé ás kírsiňaba, tqbűň eré duó áň keeba álán ila belé risín. Belé námá wéssin júňo. Namá abás belé juhó bás baru na órré juhó.

Abás jina náis duó kffň kona na ótáná na údóná na

karába na lóóná na ellena na deema na b̄r̄u na
p̄góná na roona na ellena'η kona jāiηo báis j̄ī jāiηo.

Ótáná kerna asá kí b̄r̄u na órré na belé t̄īli. Ótáná
kerna alá b̄r̄u na órré na belé-sí jaane ná war̄i á
indélínába. Díg bá sime-ii na galaηa na būll̄iη na
ádéna na tirgeηa na dīir̄fe. Abás k̄íη ótáná na údóná
kin'ín̄ ū-sí kí d̄ūs jáa bás jalun̄ âl war̄i jeeηa. Káíη kí
d̄ūó'η as kuldún̄óba.

P̄ūriη na údóná na ótáná sun̄ηâ k̄āiη ná d̄ī káíη ge
na d̄ī ná káíη á geba, ŷw nás in kerker kaw in innâη
p̄ūriη-ii na in innâη p̄ūriη á-iiba. Ásâη káíη kí
kwa'ηiη á kurróba.

Kí bora-ii

M̄īr'ín̄ arrájarâη

M̄īr d̄uo it-ii asá ótáná kí déēη tab̄u'η koro arr̄iti ná
pii. Ótáná k̄iwwóna alá tóóríg d̄ūo keer sabba díg ás
arr̄iba áláη piá. M̄īr d̄ūo h̄ã̄in á-iiba, ilâiη ná gr̄i'η

járrí hǎ̃n á-iiba. Na kin korɔŋa-sí ḱɛŋ appáŋa-lés kúlléli. Míŋ ittî bán kí d́f́ŋ báa konsa b̃lon, lóó bi lóó ná d́f́ŋ báa dúi bán dééŋ d̃w̃i jaŋ. Na táárí bi táárí nás yé t̃b̃u keera námá ɛɛ it jaw álán dééŋ arrá jarán na jányíntis. M̃iɛ main ótáná dééŋ báa-lés kúllél namaŋ níŋ nii p̃íŋí nás yé dééŋ dít̃n arríti.

M̃iɛra'ŋ jawr̃íŋí, órré na b̃r̃ɛŋa kerña-lé abá jag̃la lóó asá m̃iɛ kee d̃w̃ó keer ás keeba. Kwa suŋŋâ'ŋ suŋŋâ ná ḱɛŋ m̃iɛra-sí bát bag̃i kawe na k̃œli. Na abá ḱɛŋ saada saada á geba Lonpii m̃iɛra áíŋ tewaba. Namá ilâíŋ ɛɛ'ŋ-ii ná ḱɛŋ b̃r̃ɛŋa t̃ɛɛm̃ɛŋol ná írí keeŋé. Ná ḱɛŋ m̃iɛra ḱerrég bi ḱerrég bá ɔri d̃iwwô keréŋéli. M̃iɛr'íŋ joiŋí órré b̃r̃ɛ-sí suŋŋâs t̃b̃úŋ dúi. Maran dog dééŋ arrá áis kuroba, suŋŋâ'ŋ ere ássâ bá kwa d̃ikkóna gé ná ḱɛŋ m̃iɛra-sí kanane. In ɛɛ míŋ sa tóóríg káíŋ w̃óŋa k̃ɔŋ wala naa-ii alá kwa paalkw̃ kéle ná káíŋ b̃r̃ɛŋa-lé taar k̃ab̃é? Namái kin beléŋá t̃b̃úŋ kayé álán kí írí á kooba. ðd̃íŋ na yeeŋ gal ássâ ḱɛŋ b̃r̃ɛŋa-lé kininiŋ ɛ́dóná ás k̃ɔŋba. Abá k̃œl álán kí kwa'ŋ arrá írí koo bá m̃iɛr-sí dakki kelló. ɛɛ it káa álán ḱíeŋ suúr d̃ió ḱíŋi nás ḱɛŋ riŋa d̃íi k̃ɛllɛ ná kí dog in keeŋ ná yeeŋ. Na suúr j̃ɛsɛŋa káa ásán káíŋ dogólá dog in kurel ná yeeŋ. Ásán kwa suŋŋâ kaŋ ná m̃iɛra gé. Ilâíŋ ná bá yeeŋ ge náis dáíŋ jaiŋ'íŋ ɛ́dóná taraas kawe. M̃iɛra órré á-iiba, bá kwa d̃íi gé órré'ŋ d̃ió asá t̃b̃ɛŋa kullé k̃ɔŋ.

M̃iɛriŋ t̃b̃úŋ k̃ɛllíŋ-ii na núŋf́'ŋ sikkíŋ. M̃iɛriŋ bá táárí-ii niná tááríŋá kerña, maran namás yé jápírtíŋoŋa suŋŋâ d̃ió kee. Abá t̃b̃u suŋŋâ kullé ás jaŋba m̃iɛriŋ taga áŋ jáaba. Álán m̃iɛriŋ jáa d̃íi-lé ótáná suŋŋâ kóel

áláŋ ɗó it jaŋ náŋ ótáŋá kíwɔ́ŋa járríti kí díŋ tɔ́bɛ́ŋ koro na áŋaŋ tɔ́bɛ́ kullé jaŋ náŋ ḱeŋ appáŋa-lé ótáŋá jùllél. Táárí bi táárí náŋ ɗó kí dééŋ tɔ́bɛ́'ŋ koro arríti ná pii bá mɛ́rɛ́ŋ-ii.

Tááríŋá na ótáŋá ǎl mɛ́ra kawé, ótáŋá ná tááríŋá saa suná ge ǎl mɛ́ra kawé. Ótáŋá d̄i-sí ná kí dáwrá keteri na d̄i-sí kí daalú na d̄i-sí kí kurúŋá na d̄i mandarɔ́ŋa na d̄i-sí kí waara kawé na d̄i ná kí d̄yŋá kawé na d̄i-sí ná kí karma kawé na jɛ́rɛ́ŋa ístiga na kɛ́ŋa sunɔ́ náŋ addi á kɛ́ŋba.

Pírí lóó-ii alá mɛ́ra dée-lé ḱeŋ tááríŋá kawé. Mɛ́ra ḱeŋ ótáŋá-sí píri káwí náŋ katke ná keréŋéli. Pírí-sí ná kee bá elle'ŋ túga kawrítía. Iláŋ áŋaŋ kwa-sí ila ɛ́rɛ́ŋdag na súl lóó mákké á piába. Na dog áŋaŋ kwa na baíma ḱíŋ ótáŋá jittí á káwaba. Na lóó wassé kóel.

Ótáŋá alá mɛ́ra kí dáwrá kawé. saa suná ge. Ná d́eŋ díó d̄i kin gé: Tírɛ́mbɛ́la na táiraŋa na ajalɔ́ŋa na bɛ́ndɔ́ga na siǵna na kóórí na saara na sambála na ǎllíma na jímbira na muŋgása na baramáŋdɛ́ŋa na sɛ́ríma na kɛ́ŋa na nyandama na kóoraŋa na bɔ́wtá na bɔ́wténa pendeŋa na manyjala na paara na maúna na ḱɛ́mbɛ́saŋa na keébuŋa mɛ́gúna na aláŋá na ḱɛ́teŋa na ótáŋá kɛ́ŋa sunɔ́ náŋ jíflo á kɛ́ŋba.

Ótáŋá alá mɛ́ra kí daalú kawé nii gé: Tǎwŋá na aláŋá na ḱɛ́teŋa na mubbara na téwéŋá na tangala bornyɔ́ŋa na miriŋa na gaasíŋá na ḱíríŋá na ḱélɛ́ma na torombɔ́ŋa na sagána na tɛ́rgɛ́ma na ergela na ɗɛ́rdɛ́ra na kɛ́ŋa sunɔ́ náí ḱeŋ kona tɔ́bɛ́ŋ kurol.

Ótáŋá alá mɛ́ra kí kurúŋá kawé nii ge: ná d́eŋ díó d̄i kin gé: Píríŋá na kɛ́tɛ́ŋa na píndɔ́ga na eŋgera na

sáagaŋa na kolmanta na sidába na tottôgaŋa na sáríŋá na paraŋa na paraŋa na páŋgáŋá na taŋgala na maála kârgaŋa na na d̄ií náí k̄feŋ kona t̄abúŋ á éleba.

Ótáná alá m̄ira kí mandaraŋa kawe nii gé: Kubáŋa pinyála na rukâbaŋa na siiniéŋa na malagaŋa na ótáná keraŋa suŋŋâ.

Ótáná alá m̄ira kí waara kawe nii gé: Birisa na guppaŋa na gambeta na kortoŋa na kúbaŋa tabaga na habbâbaŋa na keraŋa suŋŋâ gé náí kaa t̄abúŋ kuroł.

Ótáná alá m̄ira kí d̄yŋá kawe nii gé: Toŋa na kaya na óosa na saaba riŋeŋa na k̄rnuga na gargába na kirbonta na tagiŋa s̄rreŋa na tabbânaŋa na keraŋa suŋŋâ.

Ótáná alá m̄ira kí karma kawe nii gé: Peréta na maṛkúba na bârdaŋa na kurdaŋa na paḡraŋa jusulána na k̄róŋá orgaŋa na kúruja na gârbaŋa na segéna na libdeŋa na kosonónóŋá na mugulâyeŋa na keraŋa suŋŋâ.

Ótáná alá m̄ira kí j̄riŋa kawe nii gé: K̄rneŋa na t̄úmúŋá na immeŋa na garambûbeŋa na harrâgeŋa na mulpaŋa na táraŋa na tóoba na martabaŋa na gambúsa na geddena na keraŋa suŋŋâ.

Ótáná alá m̄ira kí ístiga kawe nii gé: Káwla na gúruja na tortóra na maúna na keraŋa suŋŋâ.

M̄iriŋ na m̄ira bá yeŋ ge ná kwa-sí teyyá kawe. D̄fe-lés kiŋíŋí na kányíŋis nás k̄feŋ tááríŋá kila-sí t̄abúŋ kááríal. Náis kí baṛu na órré t̄abúŋ kial. M̄iriŋ j̄tti á-iiba bás aḡal̄am-sí j̄tti-ii. Ɔ it káa ná káŋ aala-sí ila belé t̄abúŋ karáŋ alá m̄ira'ŋ riŋ kaareli.

Aḡliḡ na aala

Poora in aáḡé, “Aḡliḡ bá taar-ii.” Aḡliḡ jḡrgḡḡó ila-ii asá kwa kí kewa kírsḡḡá. Yé suur'íḡ jḡrsḡḡó ila-ii asá toḡíḡkwa nyét-sí dakki úndɔl. Poora dḡeḡ órre aḡliḡ-sí saa suḡá pḡttó kééli. Namaḡ nii kawḡíe ná jḡuseḡa bás maamá'ḡ kwě-sí kí káala'ḡ kwě kawe wala gal ábaḡa'ḡ dogólá kí ányáḡá'ḡ dogólá. Ná dḡó paál-sí kwě á kanníaba. Kwa namá sḡḡ suur pḡttôn kírsḡḡá. Aḡliḡ-sí namá appáḡa gé nás dokkéḡa-sí kámiḡa, “Aniḡ kíeḡ âl inâḡ na inâḡ baḡ, na anîḡ na aniḡ-lé âl inâḡ na inâḡ jaḡ.” Toḡíḡkwa míḡ dokkéḡa namaḡ appáḡa namás nyét suur kalḡa. Aḡliḡ namá órré'ḡ kee naḡ toḡíḡkwa'ḡ naḡ âbba na íya'ḡ kee. Namá aḡliḡ díḡ kee ná kee ná kewa'ḡ-ii namá keer daarú'ḡ-ii. Kewa'ḡ aḡliḡ namás dakki-ii na daarú'ḡ aḡliḡ namás ittíḡ karra-ii. Órré'ḡ

ɔɔlɪŋ daarú'ŋ-ii na âbba na íya'ŋ ɔɔlɪŋ na tonjɪŋkwa'ŋ
 ɔɔlɪŋ namá ɔɔlɪŋ kewa'ŋ-ii. Na abá dírríŋin jóóŋó ná
 jaɔɔla Poora nyét suúr dɪó aala gé. Lóóŋá dǐi'ŋ abá
 suur'íŋ jɪwɪ-lé béla bán jɪmmó ná dɔó ǎl inderéŋ Rɪɪ'ŋ
 bɔrú kee ná kí dɔó díŋ aala gé ǎl inderéŋ Sǎd'íŋ bɔrú
 kee. Na dɔó ǎl inderéŋ Garib'íŋ bɔrú kee ná kí dɔó díŋ
 aala gé ǎl inderéŋ Sǎba'ŋ bɔrú kee. Na dɔó ǎl túle kee
 ná kí dɔó díŋ aala gé ǎl inderéŋ Sǎd wala Rɪɪ wala gal
 Sǎba wala gal ǎl Garib'íŋ bɔrú kee. Indálan námá
 jɪmmó na Poora bá nyét suúr dɪó aala gé. Indálan jɪ
 dúíŋ-si báa'ŋ kwě jan na ká dɪíŋ-si íya'ŋ kwě aŋ na yé
 dééŋ-si maamá'ŋ kwě-ii na bɪ dáíŋ-si káala'ŋ dogólá
 ban na yé dɪeŋ-si ába'ŋ bára'ŋ kwě-ii na kɪ dɪíŋ-si
 ánya'ŋ dogólá kan na yé dúíŋ-si wúo'ŋ na abo'ŋ kwě-ii.
 In ɔɔlɪŋ namás tonjɪŋkwa-si na órré'ŋ kwa-sí nyét dakki
 ɛndɛl. Kwa suúr dɪó kɪlonje nás suur'íŋ ɔɔlɪŋ
 kɪmmɪtía.

Aala bá kwa kɪt gé asá kíeŋaŋ kí kewa na daarú na
 órré béél. Aala suur á kɛndɪɪaba. Aala sǔrŋás kɔɪmeli.
 Aala suur-sís dɪrróŋa na kulléŋa-lé kééréli. Aala suúr
 dɪós ótáŋá kulduneli. Aala ótáŋá na ɛdóŋá suŋŋâ-lés
 káítítía: Bɔrɛ na órré na belé aala-sís suŋŋâ dakki
 ɛndɛla. Aala sǔrŋá judá á kɛndɪɪaba, aala sǔrŋa boot
 aara'ŋ ás kelleliba. Aala sǔrŋá pié ás kaweba.

Aala kí kewa namás míŋ kɛkɛjǎ-lé tuuŋel námá
 joo, abo na wúo na íya na báa na ányá na ábánbára na
 maamá námá káala námá bain na dadá na dítan na
 dalan námá kwě námá atin.

Aala kí daarú namás in tuuŋel abá kwě nyaŋá nás
 yáŋkwě paál nyaŋá ila asá kíeŋ kí kewa á kéeliba. Aala

kí daarú namás íde tuunel: Yáaṅkwě na d̄ú na magal
na maré na kónáṅa na kóráṅa na b̄irsil na b̄irsíle.

Aala kí órré, in namás m̄iṅ d̄iiríe-lé tuunel alá W̄úo
Poora-sí Poora tewa na kwa kern̄a-sí gal kwa kern̄a. Na
m̄iṅ kaṛíṅ ere dog bás w̄úo na abo'ṅ tog'íṅ dogólá kaṅ.
Namá ótáṅá na údóṅá suṅṅâ kaṅ náis suúr r̄iseli:
B̄ar̄ na órré belé na b̄all̄iṅ na galáṅa na sime na
áádéṅá na tirge na d̄iiríe na siba na jalun̄ na m̄iret na
waṛiseṅa asá órré kwa nyét saḍíga kaṅ.

Abá k̄el áláṅ-si suúr puṭtó k̄irsíṅ bá órré'ṅ gal̄iṅ-lé
kaw̄í, ná kaḡí, ótáṅá na údóṅá aisa k̄iṅa suúr
nyeweli. Námás d̄e-lé puṭtó táw k̄i. Taḅúṅ dáíṅ órré
na b̄ar̄ na belé b̄áṅ kee. Abá gal-si d̄eṅ ̄̄ kí ar̄ k̄á
námá wéss̄iṅ k̄i na k̄iṅo.